24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6554 — 28 ՅՈՒԼԻՍ 1907 — ՇԱԲԱԹ — 1 ՐԷՃԷՊ 1325 — 10 AOUT 1907 — 24me année № 6554

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԷԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻՈՅ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 40 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴՍԻԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՆԱԽԻՐԸ ՄԵՐ Ղրկած

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ.— ԲԺՇԿԻ ՄԸ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐՄԷ ՍՊԱՍՈՒԱԾ ԼՈՒԾՍԸԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ.— ԱՆԼՈՒՄԵԼԻ ՀԱՐՑ ՄԸ։

Լրագրական Լուրերու խմբագրութեան, և երբեմն նաև յօդուածներու մէջ, քերականական սխալներ կամ լեզուի անկարգութիւններ սպրդելու խնդիրը առաջին անգամ Արեւելքի մէջ յուզուեցաւ, եթէ չեմ սխալիր, վերջերս, և այդ առթիւ կարգ մը յօդուածներ ալ հրատարակուեցան՝ թեր ու դէմ բացատրութիւններ տալով այս ու այն սճի մասին, ինչպէս մանրամասն գրուածք մըն ալ երէկուան թիւով, միեւնոյն նիւթին վրայ։ Այս չեղուումներուն նպատակն էր՝ խմբագրողներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել, քիչ մը հոգածու գանուելու համար, երբ դէպք մը, իրողութիւն մը պիտի պատմեն ընթերցողներուն, կամ գաղափար մը պիտի արտայայտեն։ Խմբագրական աշխատութիւնը, որքան ալ արագ և տենդագին, ու յաճախ վայրկեանը վայրկեանին կատարուող, պատճառ մը չունի թափթփած ըլլալու, և ինչպէս ասկերիչը, օրինակի համար, մաքուր ու յղկուած վիճակի մէջ կը ցուցադրէ իր կերտուածները, այնպէս ալ խմբագիրը, լրաբերը պէտք է մաքուր ու ճիշդ ձեւի մը տակ երեւան բերեն իրենց գրչին արտադրութիւնները։ Դիտողութիւնը նոյնքան արդար էր՝ որքան անմեղ։

Այս անգամ, միեւնոյն խօսքերն ու գաղափարները կրկնուած ու ընդլայնուած տեսանք Տօքթ. Մ. Վահէի կողմէ «Լեզուական և իմաստի սխալներ՝ կ. Պոլսոյ հայ թերթերուն մէջ» խորագիրը կրող տեսութեան մը մէջ(*)։ Բանաբեր բժիշկը նորեկ մը չէ մեր մամուլին համար, և ատեն ատեն կ'աշխատակցի Պոլսահայ թերթերուն, երբ առիթը ներկայանայ։ իր արտայայտած գաղափարները առողջ են ու իր ապաւորութիւններն ընտանիքաբար լուրջ։ Դժբախտաբար, նիւթը զոր ընտրած է իր այս յօդուածով, վեր է իր ձեռնհասութենէն, իր գրուածքները գնահատուած ըլլալով մինչեւ ցարդ աւելի՛ իրենց բովանդակութեան, իսկական արժէքին՝ քան շարադրութեանը, արտաքին ձեւին համար որ մաքուր աշխարհաբարի նմոյշ մը ըլլալէ շատ հեռու է։ Սման այս ազնիւ եղանակը որ քրոնիկագիրներուն համար տեսակ մը սով կը ստեղծէ գրական ու արուեստագիտական նիւթերու, — բացառութիւն ըլլալով դպրոցական հանդէսները, — յարմար առիթ կ'ընծայէ որ այս չարքնու անցուդարձը զգաղիմ այս լեզուական հարցովը որ մէկէ աւելի չահեկան կողմեր ունի՝ չքննելու համար ծիծաղելի։ Որքա՜ն հեշտ մանրամասներուն մէջ մնալով՝ կրնանք հրապարակաբար խօսակցել Տօքթ. Մ. Վահէի հետ, եթէ ուզէ։ Այս պարագան կը շեշտեմ յատկապէս, աչքի առջեւ ունենալով այն տգեղ երեւոյթը զոր կ'առնեն երբեմն լրագրական վէճերը մեր մէջ, անոնց թարգմանն օրինակն ըլլալով եռաձայնի ու միաձայնի շուրջը կարգ մը գրուածներ։

Յարգելի բժիշկը յայտարարելէ ետքը թէ Պոլսահայ թերթերուն մէջ «Եկեղեցական Բրոնիկի» վերնագրով հրատարակուած լուրերով միայն կը հետաքրքրուի, այն ալ վաղանցուկ կերպով, կ'աւելցնէ թէ «Շատ ցանցառ են չահագրգռող, էական արժէք ներկայացնող և մեր հասարակութեան միաքը խրատական, լուրջ հետազօտութեան եղանակին և անոր արդեանցը հետ չփման մէջ դնող յօդուածները»։ Թողնենք որ այս պարբերութիւնը գլուխգործոց մը չէ կոկիկ շարադրութեան, իմաստով ալ արատաւոր է։ Ի՞նչ է արդեօք Տօքթ. Մ. Վահէի փնտռածը զոր չի գտներ մեր թերթերուն մէջ. գիտական, գրական, կրօնական, բանասիրական, մանկավարժական, ուղեւորական, անեռագիտական, իրաւաբանական, բաց ի օրուան հարցերու վրայ Տեսութիւններէ, Ներքին ու Արտաքին լուրերու տրուած ընդարձակ բաժինէն և Եկեղեցական Բրոնիկի պէսպիսութենէն։ Որքա՜ն դիւրին է, բժշկական խոսիկնէին մէջ նստած, օրուան հիւանդները ճամբելէ ետքը, դեղագիր մը գրելու անփութութեամբ՝ գրչի մէկ հարուածով չքացնել ուզել մամուլին յարատեւ ու երկարաշունչ աշխատանքը որ յարաճուն աղնուացման ու բարգաւաճման մէջ է, ինչպէս ցոյց պիտի տար բաղդատութիւն մը անցեալին հետ։ Այս աշխատանքին գլուխը գտնուողները, թերթերու վարիչներն ու խմբագրութիւնները պիտի փափագէին որ Տօքթ. Մ. Վահէ ինքն ալ պահ մը փորձ մը ընէր՝ զէթ պարբերաբար, շաբաթաթերթ մը հրատարակելու, և տեսնուէր թէ ինչ էին արդեօք իր երեւակայած լուրջ հետազօտութիւններն ու խրատականները, որոնց կարօտ կը քաշէ։ Սպասելով այդ տեսակ փորձի մը, պիտի աւելցնեմ թէ երկար պրպտումներով իր նօթագրած լեզուի ու իմաստի սխալներն ալ մեծ բան մը չեն և ատոր համար չէր արժեր վեց էջ լեցնել։ Ո՞վ կ'ըսէ թէ սխալ է գրել «կանոնաւոր շոգենաւեր պիտի բանին» կամ թէ «դաշտը դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն և չգիտ մեռելակառքով մը փոխադրուեցաւ Շիշլիի աղդ. գերեզմանատունը»։ Կրնայ արդարեւ կանոնաւորապես ալ ըսուիլ ինչպէս նաև մեռելակառքի մը մէջ։ բայց արդէն գործածուած ձեւերը ոչ նուազ ճիշդ են և աւելի՛ ներդաշնակ։ Սխալ չէ նաև գրել, աշխարհաբարի մէջ «անգլիացի խմբագիրները իր ներկայութեանը պիտի ընդունի գերման խմբագիրներուն հետ մեկտեղ», որ աւելի՛ կը յատկանշէ գաղափարը, մինչդեռ մի միայն հետը կը գործածուի տարբեր պարագաներու մէջ, — «Եղբայրը իր հետ առաւ քոյրը, հիւանը իր հետ առաւ գործիքները» և այլն։ «Ղալաթիա» գրել՝ փոխանակ «Կալաթա»ի, ինչպէս Եւրոպացիները կը գործածեն, ո՛չ սխալ է, ոչ ալ նախադասելի։ Ձի՛ղդ է նաև «զինքը խօսեցնել տուի» ձեւը, և սխալ՝ Տօքթ. Վահէի պաշտպանած «զինքը խօսիլ տուի»։ Շարքը երկար պիտի ըլլար, եթէ ամէն մէկովը զբաղէինք։ Ինչ հարկ սակայն, երբ սկզբունքով համաձայն ենք Տօքթ. Վահէի հետ, և գործնականին, իր առաջ բերած օրինակներուն հանդէպ միայն կը տարբերինք իրարմէ։ Միջնակալ, աւելցնեմ, թէ ո՛չ Ներքին Լուրերու թարգմանիչ եմ, — որուն վրայ ամէնէն աւելի կը ծանրանայ քննադատող բժիշկը, — և ո՛չ ալ իր առաջ բերած օրինակները Արեւելքէն առնուած են, որ անձնասիրութեան տեսակէտով գրգռուած ըլլար ներկայ ընդդիմախօսութիւնը։ Մնաց որ, ինչպէս ըսի, չարադրական ու լեզուական մաքրութեան խնդրի մասին Արեւելք վաղուց ըրած է իր profession de foi։

Փոխադարձաբար, մեկ-երկու հատուածներ ալ մեր կողմէ Պոլսահայ մամուլի լեզուն քննադատողին։ Չի հաւկցանք թէ, ինչպէ՞ս կ'ելլայ որ մէկը խօսաւանելէ ետքը թէ — «Մամուլը մեր մէջ այսօր գրեթէ մեր ամբողջ գրականութիւնն է և այդ գրականութիւնը որքան աւելի խնամուած լեզուով և ընտրողական ոգւով ներկայացուի հասարակութեան, այնքա՛ն աւելի կը ծառայէ անոր լեզուական և գրական ճաշակին բարեփոխման և նրբացմանը» — կը գրէ սա կերպ պարբերութիւններ «... ի վերջոյ ինձ առաջադրեցի բոլոր այդ վրիպումները մի յօդուածի նիւթ կազմել, մի առ մի մատնանշելով անոնց վրայ... և այլն»։ Մեր այսօրուան «բարեխղճուած ու նրբացած» աշխարհաբարով՝ Տօքթ. Վահէ գրելու էր. «Ի վերջոյ առաջադրեցի (ինձը աւելորդ) յօդուածի մը (և ո՛չ թէ մի յօդուածի) նիւթ ընել կամ դարձնել, մէկիկ մէկիկ մատնանշելով զանոնք (և ո՛չ թէ անոնց վրայ), վասն զի՝ այդ պարագային՝ անոնց վրայ քան մը պէտք էր մատնանշել»։ Դարձեալ «Առ նախադրութիւնը հայցական հոլով կ'առնու, երբ խօսքը մի անձի կ'ուղղուի» որ պէտք է ըլլայ «Առ նախադրութիւնը հայցական հոլով կ'առնէ, երբ միակ (կամ մէկ) անձի մը կ'ուղղուի»։

Տօքթ. Մ. Վահէ մինչեւ մէկ ատենն պիտի կրնայ արդարացնել ինքզինքը, առարկելով թէ ինք լաւագոյն կը համարի գործածել գրաբարաձեւ բացատրութիւններ՝ արեւելեան Հայոց կամ Կովկասեան բարբառով խառն։ Բայց այն ատեն ո՞ւր պիտի մնայ լեզուական միօրինակութիւնը, կոկկութիւնը և ժամանակակից մաքուր աշխարհաբարը որուն ջատագով կը կանգնի։

Աւելի զարմանալին կայ սակայն։ Տօքթ. Վահէ իր գրութեանց մէջէն արտաքսած է... վերջակէտը, միջակէտը ու մեր գործածած հարցական նիշը։ Իւրաքանչիւր պարբերութեան վերջը, նոր տող սկսելէ առաջ, կը դնէ միջակէտ (.), փոխանակ վերջակէտի, ճիշդ ֆրանսերէնի պէս, ու պարբերութեանց մէջտեղ միջակէտի տեղ՝ կէտ և ստորակէտ, ֆրանսերէնի point et virgule։

Եւ իր հնարած այս օտարամուտ կէտադրութիւնը այնքան ճիշդ ու հարազատ կը նկատէ, որ խմբագրատուն մը ձեռագիր յանձնած պահուն՝ պայման կը դնէ չի փոխել իր կէտադրութիւնները։ Չեմ դիտեր թէ հին կամ նոր հայերէնի՞ որ հեղինակաւոր հրատարակութենէն ընդօրինակած է այս նորութիւնը։ Իր այս անգամուան երկարապատում յօդուածին մէջ, որ կը բաղկանայ վեց լայն էջերէ ու 60—70ի չափ պարբերութիւններէ կամ «նոր տող»երէ, անգամ մը միայն, էն վերջը, վերջակէտ մը գրուած տեսանք, այն ալ թերեւս թերթին խմբագրութեան կողմէ, յօդուածագրին կամքին հակառակ։ Հետաքրքիր ենք գիտնալու թէ ինչ մտածումով և ինչ լեզուաբանական փաստով Տօքթ. Վահէ հայերէն լեզուէն քմահաճօրէն կ'արտաքսէ մեր նուիրագործուած կէտադրութիւնը ու ինքզինքին կը նեռէ ֆրանսական կէտադրութիւնը բերել զետեղել անոր տեղ։ Հակիրճ լուսաբանութիւն մը, իր կողմէ, գէթ այս հարցի մասին, հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուէր։

Դպրոցական հանդէսները յիշեցի վերեւ, իբր եղանակին նորութիւնը՝ լրագրական տեսակէտով բնականաբար, քանի որ բա՛ւն իսկ եղանակին կեանքը՝ դաշտային պտոյտներ, օդափոխութիւն ու ծովու լոգանքներն են։ Կրթական հանդէսներու շարքը փակեց Կեդրոնական վարժարանը իր չրջանաւարտներուն վկայագրոց բաշխումով որ իր ընդհանուր դիծերուն մէջ կը նմանէր Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակաբաշխութեան հանդէսին, — սա տարբերութեամբ որ փոխանակ Գրական Յանձնաժողովի անդամներուն՝ Խնամակալութեան անդամները բոլորուած էին միեւնոյն կանանչ սեղանին չուրջը, և պանաւորներու տեղ՝ չրջանաւարտներու անուններ կը հաչկուէին, մրցանակը ըլլալով վկայական՝ փոխանակ դրամական պարգևի։ Ասով հանդերձ, մեր կրթական գեղեցկագոյն հանդէսներէն մէկն էր որ կանոնաւոր չրջանի մը բոլորման արդիւնքները երեւան կը բերէր համեստօրէն։ Խնամակալութիւն, ուսուցչական մարմին և չրջանաւարտներ ամէնքն ալ իրենց չնորհաւորանքի բաժինն ստացան նոյն օրը Նախագահ Սրբազանէն ու ներկայ հանդիսականներէն օրուց թիւը կը գերազանցէր նախորդ տարիներունը, գեղեցիկ տեղը մանաւանդ։ Կարգը եկած է հիմա նոր տարեշրջանի նախապատրաստութեանց, որու մասին արդար ակնկալութիւններ կան վերակազմուած Խնամակալութեան վրայ։ Աշակերտներու թոյլերը, վարժարանին ուսումնական մակարդակին և եղած ծախքերուն հետ բաղդատմամբ, համեմատաբար փոքր գումար մը կ'արտադրեն, ինչպէս դիտել տուաւ Ս. Պատրիարքը՝ այն կրթական գեղեցիկ տեսութեանը մէջ զոր արարեց նոյն օրը, իբր փակման բանախօսութիւն։ Հոս ալ, ինչպէս կարելւոր թատեսու մասնաւորներուն համար, եւրոպական վարժարաններու մրցակցութեան խնդիրը կը ներկայանայ, որուն հետեւանքով մեր կարգ մը դպրոցները նուազ թիւով աշակերտ ու աշակերտուհի կ'ունենան և հետեւաբար՝ պակաս հասոյթ։ Այս նիւթին վրայ, տարուէ տարի, պարբերաբար խօսուածներն ու գրուածները կ'երեւայ թէ մեծ աղդեցութիւն մը չեն ըներ բարեկեցիկ ծնողներուն վրայ։ Ազգ. վարժարաններ՝ պէտք է բարւոքել նախ, որպէս զի օտար դպրոց լաճախող երկսեռ աշակերտներն հոն փութան, թէ ո՛չ պէտք է նախ կատարուի այս փութացումը որ անոր ապահոված յաւելուածական հասոյթներով բարւոքուին մեր դպրոցները։ Ահա՛ չատ տարիէ ի վեր գոյութիւն ունեցող հարց մը որուն գործնական լուծում մը գտնուին կ'արժէ մրցանակ մը սահմանել։

ԴԱՄԻՐ

ՎԱՐԴԱՎԱՌՈՐ ԳԵՂԻՆ ՄԷՋ

Գեղը՝ ամրան մէջ՝ լուռ ու հանդարտ է. տարիներու երկար աղանցումին տակ կքած, դրան առջեւ նստող պառաւներու խռպոտ դիմագիծը մերթ այս հանդարտութիւնը կը խզէ ու կ'երթայ հեռուն արձագանգ տալու։ Դիւղացին արդէն հաղիւ թէ հունձքի ժամանակը կը հասնի, մանգաղը ուսին՝ զաւակներուն և կնոջը հետ կը մեկնի դէպի դաշտ։ Ու գեղը կը պարպուի մէկ ծայրէն միւսը։ Դեղջուկ քահանան հանդստի երկար չրջան մը կը բոլորէ այս ատեն, ու մինակ մէկ քանի ասնոնու առիթով եկեղեցին կը լեցուի սովորականին պէս։

Վարդավա՛ռ...։ Այս անունը զգլխիչ հմայք մը ունի ամառնութեան բաղձացող բոլոր երիտասարդ սիրտերուն համար։ Ամէնէն աւելի անոնք սիրտառոր ըղձանքներով, ակնկալու ընտանեկան յոյսերով, անձկոտ սպասումով, ու քիչ մըն ալ հիւծած(*) կ'երազեն վայրկեան մը առաջ վայելել բաղձացուած օրը՝ նահապետական անուշ ասնը։ Պառաւները, թէեւ ցանկալի ու անհնազանդ սիրուն ընտանեկան հեռապատկերներ ունին այս օրուան համար կազմած, սակայն այնքան մեծ մաս չունին ասնախմբութեան մէջ, որքան մատաղաթի հոգիները։ Մինչեւ այսօր լոկ խնձոր չեն ուտեր, և պանքն ալ ստիպողական չէ իրենց համար։

Կիրակին ալ չատ կ'երկարի. իրիկուընելիք չունի կարծես։ Ու երբ վերջապէս արեւը յուշիկ յուշիկ իր ցրուուն ու նուաղուն ճառագայթները կը հաւաքէ, ամպի ծուխի ծուխի գուլաներ երփնագան ու փղոփղուն երանգներով պարուրուած՝ մութի թափանցիկ վարագոյր մը կը կախուի երկինքէն հեղիկ ու վէտվէտուն։ Ու անա՛ ուրախութիւն ու խելայեղ եռուզեռումն է որ ծայր կուտայ գեղին մէջ։ Մեծ ու փոքրերը ծրարներով բեռնաւորուած, կը վազեն դէպի Կաթն-Աղբիւր, հոն, հեշտապարար մարգերուն վրայ այս գիշեր հեշտօրօր տենչերով լուացնելու, ու հոն համախրուած ողջունելու համար Վարդավառի բոսոր արշալոյսը։

Վարդավառ է։ Առտուն ցնծուն պարերով ու խնդուն ասուլիներով արշալոյսին գալուստը ծանուցէ ետքը՝ բոլոր գիւղացիք զուարթ արտօրանքով հրրուռանքի ժպիտը իրենց աչքերուն մէջ ցոլացուն, կը դիմեն դէպ ի դեղի եկեղեցին։ Ուխտաւորներ հոն Ս. Պատարագի առնն աղաւնիներ(*) կը թռցնեն, որոնք գմբեթին չուրջը սաւառնելով ներդաշնակ համերգութիւն մը յօրինած՝ կը խառնեն այսօրուան հիանալի երգեցողութիւններուն։ Ա՜հ, խորապէս վսեմ այդ պահուն հաւատքի ի՞նչ ամրակուռ շէնքեր կը կանգնին դեղջուկ սրտերու մէջ, կրօնային չինչ զգացումներով կ'օրօրուին անոնց անուշ հոգիները ասատուածային ասճարին մէջ։

Եկեղեցին աւարտելուն, ամբողջ գեղի ժողովուրդը, առանց բացառութեան, Կաթն-Աղբիւրի բլրադաշտին վրայ է։ Աբեւը՝ հոն հասուցեցած դեղին հասկերուն վրայ ոսկի գեղեակի մը դեղնարակ, չողուն հեռապատկերը կը պարզէ. հոս՝ զմրուխտ կանանչութիւններու ծովն է որ կը վեռվեռի, կը ծարսուայ զեփիւռին անուշ չոյանքին տակ, ու անդին՝ տիտանի բարտիներու մեղամաղձիկ երգն է որ կը սրտորի հովին տատիղովը ու կ'երթայ հեռո՛ւն հեռո՛ւն տարաղնուելու համար։ Թարի ու բորի պարուրանքը կ'օծէ ամէնքը, ու անոնք ոսկեան պահերուն հեշտութիւններու անձնատուր կը խայտան ցնծագին, ինքնամոռաց։ Ամէն բան խինդ ու եռանդ է համակ։ Մասաղատի աղջիկներ, իրենց են փայլուն ու թանկ զգեստներով, զարդերով պճնուած՝ կը ծիծաղին, մարգարտի չարքեր ցուցնելով [illegible] մէջէն։ Վարդադէմ տղաքներ կը ցատկռտան խոտերուն մէջ. կորովի, կայտառ երիտասարդներ կ'ոմբչամարտին, փայտախաղ, ջրինդ կը խաղան, կը մրցին, թիթեռնիկ կը հալածեն, ու պահիկ մը մոռացած կեանքի պայքարը, սիրոյ անուշ տաղեր կ'երգեն.

Ես ալ այսօր հարս տեսայ, Կոմշաղբիւրին մօտ նստած էր,
Սրբոմս մատերը գրկուն, Հովը թել թել կը տանէր,
Աչուկները անմակ աղկէկ, Հուրի մէջտ կ'ըլլնային,
Հաղարներու մէջ ալ չէկայ իմ աղուորիս նմանը։

Ծերուկներ, կայտառութեան մնացորդ մը ներարկած իրենց տմոյն երակներուն մէջ, ընդարձացած անդամներնին կը տաքցնեն հանդիսաւորը ըլլալով այս գեղջուկ տօնախմբութեան։ Ու վերջապէս, բոլորը մէկ համայնական պար կը բռնեն, ներդաշնակ համերգութիւններով օդը կը թնդացնեն, առանց երկար սիրահարութիւններու չատ մը աղջիկներ ու աղաքներ իրարու կը նշանուին։

Աւանդութիւն մըն է թէ այս տօնի օրուան նշանաւորներուն կեանքը՝ սիրագեղ, պատուղ՝ առատ ու բարի, նաև մանուկներն ալ խելացի և իմաստուն կ'ելլան։ Այսպէս մինչեւ իրիկուն կը պարեն, կ'երգեն, կը լոգնան, իրարու վրայ ջուր կը սրսկեն, մինչ անդին երիթացած պառաւներ, խումբ խումբ եղած, իրենց ընտանեկան անցեալը աւելի պայծառ տեսնելու ծիծաղկոտ միամիտութեամբ, երկար յուշքի վէպեր կը պատմեն փոփոխակի, ու մերթ պատմուածքին առթած անուշութիւններուն մէջ անձնամոռաց՝ անզուսպ խնդուքներ պարմանիներու պարերգներուն խառնուած։ Ու յանախ ամէն մէկ պատմութիւն լրանալուն, կը կրկնեն գաւառին սա բանաձեւը, որ իր մէջ կը խտացնէ երկար փոքառութիւն մը. «լաւ է կաղանդ, քան զվարդավառ»։ Կաղանդը գարնան աւետումն է, իսկ Վարդավառը ձմրան մօտալուտ ըլլալը կը յիշեցնէ։ Վերջապէս օրը երբ մթնայ, ասոնք ամէնքն ալ պիտի դառնան գեղ, լոլիկ դարձած։

Այս պահուն Վարդավառի հին, մանկային յուշերուս ասղնտուքը կը զգամ սրտիս խորը, ո՛ւր անմեղ յիշատակներ անթեղուած կը մնան միշտ մեր գեղին հողին ու ջուրին, բարքերուն ու սովորոյթներուն կապուած։ Կը յիշեմ տարիներ առաջ, երբ ճիշդ այս օրուան պէս «Կաթն-Աղբիւր»ին մօտ խրախճանքը թափ առած էր, յանկարծ գեղացի մը անցած ատեն՝ տղայ մը վրան ջուր սրսկեց. բայց այդ գեղացին սառն անտարբերութեամբ, քթին տակէն բաներ մը մրթմրթալէն անցաւ ու գնաց, չհանելով Վարդավառին, այն նահապետական անուշ ասնին։ Այս անտարբերութիւնը տակաւ, խռովագին ցնցեց պառաւները, ու անոնք չկրցին հաշտեցնել իրենց դատողութիւնով այս դառն հեգնանքի պատառները, և յուզմէ խորտակուած կուրծքով սկսան մրթմրթալ, իրենց քամքասանքին բովանդակ ուժգնութեամբը՝ կծու խօսքերու տարափ մը թափելով անոր գլխուն։

ՄԵՍՐՈՊ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

(*) Որովհետեւ Վարդավառի շաբաթական պահքին զատ շաբաթ մըն ալ կը պահին գիւղացի երիտասարդներ իրենց սիրոյն ուխտը ընդունելու համար, որուն «Աթոռ» կ'ըսեն։ Ասոր նեղի ընելու համար, որուն համար կը մնայն և այս տօնն ալ, իրենց կը տեսնեն։

(*) Ժողովուրդը Լուսաւորչագիր պատուէր մը կը նկատէ ասիկա։

ԿԼԻՄԱՅ ԵՒ ՁԻՂ

Այժմէութիւն ունեցող կարեւոր խնդրի մը վրայ խօսող լաւ աշխատասիրութիւն մը հրատարակուեցաւ վերջերս Միւնիխի մէջ, Կիմայ եւ առողջութիւն անուանով։ Հեղինակն է Տօքթ. Էնկել, որ մասնագէտ բժիշկ մըն է և ամառները Նառնայմի ջերմուկները և ձմեռներն ալ Եգիպտոսի մէջ է գործ կը դնէ իր արուեստը։ Դիրքին բովանդակութիւնը չատ հետաքրքրական է և օգտակար ընդհանուրին։

Կլիմայի ազդեցութիւնը առողջութեան վրայ մեծ դեր կը խաղայ, կը գրէ դերման բժիշկը. ասիկա արդէն ի վաղուց հետէ գիտական և փորձառական ճշմարտութիւն մըն է։ Բժշկական գիտութիւնը ու հետազօտութիւնը գոյութիւն ունեցած օրէն իսկ հաստատուած է թէ զմեղ չրջապատող բնութիւնը ազդեցութիւն մը ունի մարդուս առողջութեան վրայ։ Հին Հռոմայեցի նշանաւոր բժիշկը՝ Կալէն՝ իր հիւանդներուն կը պատուիրէր լերան վրայ բնակիլ, որպէս զի իրենց մարմնական կորովն ու թարմութիւնը վերստանան չուտով։ Պլինիոս, Բոմբէի աղէտին ժամանակակից այն մեծ բնասէրը, իր բժշկական փորձառութեան վրայ դրած ընդարձակ աշխատասիրութեան մէջ ըսած է թէ թոքախտաւորները կրնան բժշկիւլ ծովեզեռացութեամբ։ Ազգաց պատմութեան մէջ կը գտնուին չատ օրինակներ, ցուցնող թէ ամբողջ ցեղեր անհետացած են՝ անառողջ երկիրներ գաղթելով։ Երկրի մը գէշ կլիման յանախ ներքին պատճառն է վիճակին։ Ժողովուրդներու մարմնական և մտաւորական զարգացումը, ցեղերու, սովորութեանց ու բարուց տարբերութիւնները հետեւանք են կլիմայի ազդեցութեանց։ Պարզ դիտուածի հետեւանք չէ որ քաղաքակիրթ ազգերու երկիրները Բարիսիառն Գօտին տակ կը գտնուին։ Մասաւորական արտադրութեան ոյժ, առողջութիւն և մարդկային իմացականութեան սրութիւնը Այրեցեալ Գօտիի տակ բնակող ժողովրդոց մէջ չատ դժուար կը զարգանան, վասն զի այդ տեղերուն մէջ ապրելու համար անփութութիւնն ու մեղկութիւնը պէտք մըն են գրեթէ։ Կարելի բան չէ որ Հօղենթօդ Շեքսպիր մը, խարիլիկ Կէօթէ մը կամ Շօբէնհաուէր մը առաջ դայ Հասարակածին տակ։ Կլիմային՝ մտաւորականին վրայ ունեցած ազդեցութիւնն է նաեւ որ տիսուր ու մելամաղձոտ ըրած է Հիւսիսի բանաստեղծութիւնն ու փիլիսոփայութիւնը։ Եթէ Իտալիոյ մէջ ծնած ըլլար, ո՛վ գիտէ, թերեւս այդ բանաստեղծը Ովիդոսիոսի պէս զուարթ տրամախօսութիւններ պիտի գրէր։ Կլիմայի և մտքի միջեւ գտնուած վերաբերութեան վրայ Նիչէ հետեւեալ տողերը գրած է, որոնք իր անձնական սահմաններէն դուրս ելլելով, ազգերու և մարդկանց մտաւորական կեանքին վրայ կը տարածուին.— «Ամէն մարդ ամէն տեղ չի կրնար ապրիլ։ Ով որ մեծ խնդիրներ ունի լուծելու որոնք իր բովանդակ ոյժին կը կարօտին, չատ նրբին ընտրութիւն մը ընելու պէտք ունի։ Կլիմայի ազդեցութիւնը այնչափ մեծ է սնունդառութեան, անոր յարմարութեան և արագաշեռութեան վրայ, որ տեղի և կլիմայի ընտրութեան մէջ սխալ մը ա՛չ միայն կը հեռացնէ մարդը իր պարտաւորութենէն, այլ նոյն իսկ կրնայ արգիլել, այսինքն մարդ իր ընելիքը չի գիտնար։ Հանճարը, չոր մաքուր օդ կ'ուզէ և պայծառ երկինք, այսինքն արագ սնդառութիւն, չատ ոյժ առնելու, անձը ուժաւորելու համար։ Հիմա որ երկրաբեւ սովորութեամբս կը զգամ թէ կլիմայական և մթնոլորտական ազդեցութիւնները որ չա՛փ տարբեր ներգործութիւն ունին իմ վրս, և կարճ ճամբորդութեամբս, այսինքն Դուրինոյէ մինչեւ Միլան, հոգեկան վիճակիս մէջ ինչ մեծ տարբերութիւն յառաջ եկած ըլլալը կը ճանչնամ, սոսկալով կը խորհիմ այն վրդովիչ իրողութեան վրայ, թէ կեանքս մինչեւ վերջին տարը տարիները միշտ սխալ և ինձ համար արգիլուած տեղերու մէջ անցուցի»։

Գերման հանճարաւորներուն մեծ մասն ալ ճիշդ Նիչէի պէս զգացած են։ Հայնէ, Շիլլէր և Կէօթէ պայծառ երկինքի տակ քանատեղծական լաւագոյն ներշնչում ունեցած են։ Ամէն արուեստագէտներուն նպատակակէտը Արեւելեան երկիրներն են։ Նուագածութիւնն ու նկարչութիւնը հոն կը զարգանան՝ իրենց գեղեցկագոյն փերթումովը։ Ոչ միայն մտաւորական, այլ և առեւտրական ու քաղաքական աշխարհներուն մէջ ալ կլիման զգալի ազդեցութիւն ունեցած է մեծ ձեռնարկութեանց վրայ։ Միջին դարու մէջ երկակալութեան գերման արշաւախումբերը դէպ Իտալիա, խաչակրաց արշաւները դէպ ի Ջերմիկ ու արեւոտ՝ ստինքն յաւիտենական երկինքին և արմաւենիներու լուսաւոր ստուերներուն տակ առողջ կեանքի անձկալուն Դերմանացւոց անգիտակից մէկ արտայայտութիւններն էին։

Տօքթ. Էնկել զանազան կլիմաներու վրայ խօսելով, զանազան հիւանդութեանց վրայ անոնց ազդեցութիւնները կը պարզէ։ Բժիշկները ո և է հիւանդութիւն մը, անտա մը, կլիմայի ազդեցութեամբ դարմանելու եղանակին «կլիմայադարմանում» կ'ըսեն, և բժշկական այդ գիտին ամէնէն դժուարին մասը՝ ջղային հիւանդութիւնները կլիմայի ազդեցութեամբ դարմանելն է։ Ատոր համար օրոշ պայմաններ և կանոններ սահմանելը գրեթէ անկարելի է։ Նէօրասդէնիի (որ ջղային տկարութիւն է) և անոր աւելի ծանր վիճակն եղող խստերիին բաղմաձան երեւոյթներուն պատճառաւ, ի սկզբանէ ի վեր հաստատուած էր թէ այդ հիւանդութեանց ենթակաները միեւնոյն եղանակով դարմանելը չատ մեծ սխալ մըն է։ Դիտնալ պէտք է նաեւ որ «հիւանդ ջիղերը» մարմնոյն մէջ ուրիշ հիւանդութեան մը ազդեցութենէն առաջ կուգան յանախ։ Մերթ՝ թոքուն հիւանդութեան մը առաջին արտայայտութիւնն են անոնք, և մերթ՝ երկարատեւ հիւանդութեան մը վերջին մէկ արտայայտութիւնը։ Բրոնխի հիւանդութեան ենթակայ անձինք աւելի կամ նուազ ջղագրգիռ, ջղայնոտ են։ Ամէն բժիշկ «Ջղային» հիւանդ մը դարմանելու կոչուած ատեն, անոր ջղագրգռութեան թաքուն, բուն պատճառները փնտռելով, իր սխտաձանաչութիւնը անոր վրայ կը հիմնէ։ Այդ ատեն, չատ պարագաներու մէջ, կլիմայի ազդեցութեամբ դարմանելու խնդիրն ինքնին երեւան կուգայ։ Երկամսեայ հիւանդութեան ենթակայ ջղային հիւանդ իրենց հիւանդութեան բժշկուելովը ջղագրգռութիւնն ալ կ'անհետանայ։ Այդպիսի հիւանդի մը միայն ջղագրգռութիւնը դարմանելը պիտի նմանէր պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորեալները հիւանդանոց փոխադրելու, ա՛յն ատեն երբ պատերազմը կը գոռայ կիդրոնին մէջ տարապայման սաստկութեամբ և չարաւնակ նոր նոր զոհեր կը պատճառէ։

Ջղայնութիւնն ու նէօրասդէնին ընդհանուր անհատական հիւանդութիւններ են, կլիմայի ազդեցութեան տակ։ այդպիսի հիւանդութիւններու համար եթէ հարցուի թէ ի՞նչ տեսակ կլիմայ կը յարմարի, յարմարագոյն պատասխանը սա է. «Փոխեցէք, ծովու վրայ կա՛մ միջնադիր բարձրութիւն ունեցող լերանց վրայ, կամ թէ՝ լեռնային բարձր կլիմայի մէջ բնակեցէ՛ք և տեսէք թէ ջիղերուն համար ասնցմէ օ՞րը լաւագոյն կ'երեւի։ Մէկուն բարձր, մլուսին ցած դիրք ունեցող վայրերու կլիման պիտի յարմարի։ Բայց ընդհանրապէս կարելի է ըսել է թէ ջղայինը չատ հանդարտ կլիմայի պէտք ունի, օրինակի համար ծովեզերեայ կամ միջերկրական կլիմայի։ Այս կարգի հիւանդներու համար չատ օգտակար և կարեւոր է բնական գեղեցկութիւններով հարուստ վայրերու մէջ բնակիլ, որոնք մարդուս հոգեկան թելադրութիւններ պատճառելով, հիւանդութեան յառաջանալուն արգելք կ'ըլլան։ Բայց ատոր համար ալ հիւանդին ճաշակն ու գեղեցկագիտական զգացումները մեծ կարեւորութիւն ունին, տեղին ընտրութեանն կատամբ։ Մինչ

ռութիւնը, արեւային տաքերու պատճառած զայրոյցքը, որու կ'ենթարկուին նեւրոպացի ճամբորդները, լաւագոյն ապացոյցն է թէ մեր ջիղերուն համար որչա՛փ վնասակար են տեւական տաքերը, ուրկէ կը նեղուին ամէնէն առաջ ջղային հիւանդները, որոնք ախորժակի պակասութեան, անհանգստութեան և անքունութեան կ'ենթարկուին։ Մանաւանդ անքունութիւնը ապահովագոյն նշան մըն է թէ կլիմայ մը անպարմար է ջղային հիւանդի մը համար։ Ով որ կլիմայի մը յարմարութիւնը՝ իր ջիղերուն, իր քունին վրայ այդ կլիմային ըրած ազդեցութենէն կը չափէ, լաւ կ'ընէ։ Ասոր համար է որ ծովու ճամբորդութիւնը չատերուն չի յարմարիր, մինչդեռ ուրիշներու վրայ լաւ ներգործութիւն կ'ընէ։ Լեռնային բնակութիւնն ալ այսպէս է։ «Մէկուն յարմարածը, ամէնուն չի յարմարիր»։

ՄԵՆՆԱԶ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ա.հաւասիկ պատճէնն այն բանախօսութեան զոր Կեդրոնական վարժարանի ամփոփոյքի հանդէսին մէջ (Հինգշաբթի օրը) արտասանեց Պետրոս Է.ֆ. Կարապետեան՝ ի դիմաց Ուսումնական Խորհուրդին։

Բարձրաշնորհ Սրբազան Հայր, Դերապետնոցն Սուրբ Հաբեթ և Դերապետիս հանդիսականք,

Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ ի պաշտօնէ ներկայ գտնուելով կեդրոնական վարժարանի ընթացաւարտ կարգի ամփոփոյքի հրապարակային քննութեանց մէկ քանի կարեւոր հիւղերուն, ուրախ եմ յայտարարելու որ ընթացաւարտ պարոնները ըստ ամենայնի գոհացուցիչ վիճակ ցոյց տուին դպրութեանց, գիտութեանց և առեւտրական ուսմանց մէջ, վեր հանելով իրենց բարոյական, մասնորական և գեղարուեստական զարգացումը, զոր առիթ ու բախտ ունեցան ստանալու կեդրոնական վարժարանին մէջ՝ կարող, խղճամիտ և փութաձառ ուսուցիչներէ, շնորհիւ Բարձրաշնորհ Սրբազնութեանդ և նախորդ Խնամակալութեան պատ. անդամոց, որոնք տասնի աւելի տարիներ անդադար իրենց ջանքերն ու խնամքները բերին կրթական այս բարձր հաստատութեան, վերբռնցին միշտ անոր կրթական մակարդակը, ժամանակին պահանջմանց համաձայն ծրագրական նորանոր օգտակար յաւելումներ ընելով և գործնական ու առեւտրական ուսումնասիրու կարեւորութիւն ընծայելով։ Արդիւնքը որ ակներեւ ու փայլուն է մեզի համար, ապացոյց է թէ մեր ազգ. դաստիարակութիւնը, սկսելով տարրականէն, կանոնաւոր ընթացք մը առած է և կրթական ծրագիրը աւելի հասկացողութեամբ և գիտակցութեամբ կը գործադրուի մեր վարժարանաց մէջ, ինչ որ մեծապէս կը նպաստէ երկրորդական դաստիարակութեան աւելի հիմնական և նպատակայարմար վերակազմութեան՝ ազգային կեդրոնական վարժարանի մասնաւորապէս Պոլսոյ արուարձաններու նախակրթարանաց չրջանաւարտներն են։

Այսօր երբ տոհմային դաստիարակութեամբ սնած, այլազան օգտակար հմտութեամբ ուռճացած ուրբ պատանիներ իրենց պակաւորի վկայագիրները կը ստանան, կը հրճուին իրենք մեծապէս, ինչպէս նաեւ իրենց ծնողներն անհունապէս, մենք ալ անոնց դաստիարակութեան գործով ղեղոնները կը պարծենանք իրաւամբ։ Ինչպէս չպարծենանք, մինչ անդին մչակն իր արտին առատ հունձքին ի տես կը խայտայ; պարթիզպանն ազատին իր բուսաստանին հոտաւէտ ու գոյնգոյն ծաղկանց մէջտեղ կը պանծայ. մինթ մտքի և սրտի մչակն իրաւունք չունի՞ առելի եւս պարծենալու իր արդիւնքով, որ մարդկութեան օգտակար անդամներ ըլլալու, իր ընտանիքին քաղցր յոյսերն իրականացնելու կոչուած է։ Այո՛, պէտք է պարծինք մենք անոնցմով, զի անոնք մեր բարոյական զաւակներն են, ինչպէս կը պարծենան հայրն ու մայրը տեսնելով իրենց հոգեկանոր զաւակաց ֆիզիքական զարգացումը, և երբ անոնք կրթեալ և դաստիարակեալ ընկերութեան մէջ տեղը գրաւեն, ուրախութեան ժպիտներով կամ արցունքներով իրենց դրացիին կ'ըսեն. «մեր զաւակն է»։

Մենք այսօր կընանք պարծենալ մեր նախակրթական ու երկրորդական վարժարաններով, քանի որ օտար վարժարանաց հետ բաղդատութիւն մը երեւան կը հանէ թէ բազմաթիւ առաւելութիւններու՝ նոյն մերինները, նախ՝ կրօնական-տոհմային դաստիարակութենէ, մայրենի լեզուէ զատ, պետական կարեւորագոյն լեզուին մէջ ոչ միայն չեն կրնար հաւասարիլ մերիններուն, այլ նոյն իսկ չեն կրնար մերձենալ։ գալով օտար լեզուաց, ֆրանսերէնը մերիններուն մէջ խնամով և գործնական ուղղութեամբ կ'աւանդուի և աշակերտք կը խօսին, կը գրեն, կը թարգմանեն աւելի հասկացողութեամբ, քան օտար վարժարանաց մէջ ֆրանսերէն սորվողները, որոնք գուցէ խօսելու աւելի դիւրութիւն ստանան, բան մը զոր մեր երկրորդական վարժարանաց մէջ ալ կարելի է ձեռք բերել, ունենալով ֆրանսացի մնայուն դաստիարակ-ուսուցիչներ, որոնք վարժարանաց մէջ ազգ հետ խօսելու և զանոնք խօսեցնելու պաշտօն ունենալով, առ այդ մարդեն աշակերտներ։ Ֆրանսերէնէ զատ, գերմ. և անգլիերէն լեզուներն ալ իրենց կարեւորութեան չափով կ'ուսուցուին մեր երկրորդական վարժարանաց մէջ, այնքան որքան մը պէտք կ'ըլլայ առեւտրական հրապարակի վրայ։ Գալով գիտութեանց ճիւղերուն, բացարձակ և համարձակ կրնանք ըսել թէ այս ճիւղերն ալ մեր երկրորդական վարժարանաց մէջ աւելի ընդարձակ և իրապէս երկրորդական վարժարանաց ծրագրի չափով կ'աւանդուին և գեղարուեստի ճիւղերուն, զոր օրինակ գծագրութեան և երաժշտութեան օտար երկրորդական վարժարանաց մէջ մեծ կարեւորութիւն չընծայուիր, մինչդեռ մերիններուն մէջ մեծ խնամով կ'աւանդուին, ինչպէս գոչող և փայլող արդիւնքներն այսօր իսկ Պատ. հանդիսականացդ ականջները գգուեցին և աչքերը գրաւեցին։

Մեր Բերայի և Պոլսոյ ուրիշ թաղերու բարեկեցիկ ծնողք, որոնք օտար վարժարաններ կը ղրկեն իրենց զաւակները, այս պարագաները նկատողութեան առնելով, պէտք է զանոնք ալ ունենան կեդրոնական Վարժարանի խնամոյ յանձնեն վստահ, և սպասեն անոր տալիք արդիւնքին որ միշտ համապատասխան պիտի ըլլայ մեր միջավայրին և մեր ընտանեկան վիճակին։

Արդ, կը շնորհաւորեմ ի սրտէ, ազնիւ Պարոններ, ձեր դպրոցական յաջողութիւնը փայլուն և կը մաղթեմ որ նոր կեանքը, ուր մտնել պատրաստուած էք, նորանոր յաջողութիւններով պսակէ ձեր ջանքերը, որոնք միշտ ուղղի և ազնիւ պիտի ըլլան, վստահ եմ։ Կը շնորհաւորեմ նաեւ ուսուցչական ընտիր խումբը, որ այս յաջողութեան մէջ մեծագոյն բաժինն ունի։ Կը շնորհաւորեմ և զՆեզ, Խնամակալութեան Պատ. անդամք, որ աշխատեցաք անդադար և հոկեցիք միշտ վարժարանին բարւոք ուղղութեան և յաջողեցաք վերջապէս ընթացաւարտներ ընծայելու ազգին, որոնք վարձքն են ձեր անչափանդիր ջանից։ Կարդոլութիւն և Զեզ, Նորընտիր անդամք Պատ. Խնամակալութեան, որ կոչուեցաք ազգ. այս կարեւոր հաստատութիւնը վարելու գործին, միանալով նախորդ Խնամակալութեան փութաձառու և բանիմաց անդամներուն, տարբերայոյս չունինք որ այս փայլուն վիճակը ո՛չ թէ չպիտի մթագնի, այլ պիտի փայլի առաւել եւս, յառաջանալով միշտ ժամանակին հետ, ինչպէս շատ իրաւամբ ըսած է անմահ քերթողն Պէրպէրեան։

Այս թո՛ղ ըլլայ մեր սկզբունքը, եղբայրներ, և Պոլսոյ եւրոպական ափանց վրայ մեր ցերեկայ միակ երկրորդական այս վարժարանը՝ կեդրոնականը, և Սկիւտարի բարձանց վրայ մեր միակ գիշերօթիկ երկրորդական վարժարանն՝ Պէրպէրեանը ձեռք ձեռքի տուած աշխատին, յառաջանան, գլեն անցնին իրենց հարազատ օտար վարժարաններն ու գոհացնեն ազգին կրթական ամէն պահանջները լիովին, մեր կրթասէր Վեհապետին Օգոստափառ Դաշի Սուլթան Ապա-իւլ-Համիտ Բ. Խանի Բարձր Հովանւոյն տակ, Որուն իրապէս կը պարտինք մեր բոլոր հաստատութեանց տեւականութիւնն ու յառաջդիմութիւնը։ Վերջացնելէ առաջ, այս հանդիսաւոր առթիւ օրհնութեամբ յիշատակենք Վարժարանիս հիմնադիր բարեյիշատակ Ներսէս Պատրիարք Վարժապետեանն, և բոլոր հանգուցեալ և կենդանի հին և նոր սաաբները, կատարած ըլլալու համար երախտագիտական ազնիւ պարտք մը։

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՍ

Մագ կsrոդ մեհենաց որ մէկ քանի տարիներէ ի վեր հնարուեցաւ, անրադեկտ պէտք մըն է մանչ զաւակ (մանաւանդ մէկէ աւելի) ունեցող ընտանիքներու համար, թէ՛ խնայողութեան տեսակէտով, որ ապրիլչին արուելիք դրամը ծախսելու պէտք չթողուր, և թէ վայելչութեան և մաքրութեան տեսակէտներով, որ տղուն կամ տղոց մազերը յանախակի կտրուելով բարեձեւ և մաքուր մնալուն պատճառ կ'ըլլայ։

Այդ մեքենան մէկ քանի անգամ գործածուելէ ետք լաւ չի գործեր, կամ ցաւ կը պատճառէ, կամ մազերը հաւասար չի կտրեր։ Այդ բանին գլխաւոր պատճառը մեքենային թերութենէն աւելի զայն գործածելու եղանակը չգիտնալն է։ Իրարու վրայ ամրացուած կտրոց-սանտրերուն մէջ մնացած մազի կտորանքն են որ պատճառ կ'ըլլան անոր։ ուստի ամէն անգամ գործածութենէ ետք, պէտք է քակել ու խոզանակով մը մաքրել մեքենան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՈՒԻՆԷՄԻՒՆՏԷԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆը

Թանի մասնաւոր թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Սուինէմիւնտէն.

Պատն ֆոն Եէնիչ, որ Հոհենձոյերնի մէջ Դերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչն է, երկուշաբթի օրը նամակ մը ղրկած էր ինձ՝ ծանուցանող թէ իրիկուան ժամը 6.40ին դիս պիտի ընդունի կայս. զբօսանաւին մէջ։ Նաւանգիատի վերատեսչութեան պատկանող չոգենաւակով մը հասանք որոշուած գիծը. փոքր նաւակ մը մտեցաւ և մեզ ղրկեց ծովակալին նաւը, վասն զի այն միայն կրնար արտօնել մեր անցքը։ Մեր տուած բացատրութիւնները կ'երեւայ թէ գոհացուցիչ նկատուեցան, և արտօնուեցանք դէպի Հոհենձոյերն երթալու։ Հոն նորէն հարցումներ եղան և չոգենաւակ մը դիս տարաւ Նաւուն յառաջակողմին սանդուխը։ Նոյն միջոցին Վիլհէլմ կայսրը եռեւի կողմի սանդուխէն վեր կ'ելլէր՝ վերադառնալով պատրաստ մը զոր Նիքոլա կայսեր հետ կատարած էր՝ Իտալիայէ։ Նաև կ'անհնացնէ աէրութեանց միջեւ տնանութեանց պատճառներ։

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վիեննայէն հետեւեալը կը հեռագրէ Ֆրանսական Թերթի մը Թղթակիցը. — Վեհապետական նոր այցելութիւն մը կը ծանուցուի։ Սպանիոյ թագաւորը ու թագուհին և Մառիա-Բրիսթինա մայր թագուհին ներկայ ամսուան մէջ Իշլ պիտի ժամանեն, այցելելու Ֆրանց Եղէֆ կայսեր և յետոյ մէկ քանի օր Վիեննա պիտի մնան։

—Կ'ըսուի նաեւ թէ սեպտեմբերին Իտալիոյ թագաւորը այցելութիւն պիտի տայ Ֆրանց Եղէֆ կայսեր։ Մէկ քանի տարի առաջ Ֆրանց Եղէֆ կայսրը յայտարարած էր թէ օտար երկիր ճամբորդութիւն պիտի չկատարէ իր յառաջացեալ տարիքին պատճառաւ, որով խնդիր է թէ Վիքտոր Իմմանուէլ թագաւորին այդ այցելութիւնը ինչպէս պիտի փոխանակուի, սակայն չի յայտացուիր որ այդ փոխադարձ այցելութիւնը կայսեր կողմէ կատարելու համար Հռոմ երթալու տարաձիգ եղած ըլլան արշիդուքսերը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ

Լուսարտ թագաւորը, Ալեքսանդրա թագուհին, Կայզէր իշխանը, Վիքտորիա իշխանուհին և Բոնոթի դուքսը երկուշաբթի առաւ. Տrksնօր զրահաւորը գացին, Բօուլիսի մէջ, և ներկայ գտնուեցան նշանառութեան և ընդհանուր չոգենաւերու փորձերուն։ Զօրահաւորին երկու աւարտակներէն վեցական թնդանօթ արձակուեցան։ Այդ տասերկու հարուածներէն ինը միայն վրիպեցան և միւսները ճիշդ զարկին նշանակէտին։ այդ թնդանօթներու տասներկու մասնաչափ տրամագիծ ունին։ Այդ արդիւնքները խիստ մեծ կը նկատուին, քանի որ նշանակէտը 16 ոտք բարձրութիւն և երկայնութիւն ունէր՝ այսինքն հինգ մետրին պակաս. հեռաւորութիւնը գրեթէ 2,410 մետր էր։ Լուսարտ թագաւորը անձամբ շնորհաւորեց թնդանօթաձիգները՝ իրենց այդ յաջողութեան համար, որ աշխարհի բոլոր նաւատորմիղներու նշանառութիւնը կը գերազանցէ։ Յետոյ Տrksնօր խարիսխ նետեց և սեղան արուեցաւ։ Ապա ուժ ընդհանուր չոգենաւեր զրահաւորին շուրջը փորձեր կատարեցին՝ Տrksնօրէն տրուած նշանացի հրամաններու վրայ։ Ասկէ ետքը զրահաւոր պատյտ մը կատարեց Մանշի մէջ՝ ժամը քսան հանգոյց արագութեամբ։ Իրիկուան ժամ 5ին Տrksնօր Բօուլիս վերադառնալով, թագաւորը ու թագուհին Վիքտորիա հնց Ալպերդ զբօսանաւը գացին։ Պաթէնպերգի իշխանուհին, Սպանիոյ թագուհիին մայրը, արքայական գերդասանին միւս անդամներուն հետ, Տrksնօրի հետեւած էր Ալպերդա զբօսանաւով։

ՀԱԿԱԿՂԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Իտալիոյ մէջ հակակղերական պայքարը կը շարունակէ։ Ֆիրէնցայի ու Բիզայի մէջ եկեղեցիներու, և Վենեսիկի, Վերոնէի ու Լիվորնոյի մէջ կրօնական հաստատութեանց հանդէպ անպատշաճ արարքներու մէջ գտնուեցան։ Կղերականները Հռոմի փողոցներուն մէջ չեն երեւար և կառքով կ'երթան։ Հռոմէն Լաթիրոլի գացող կառախումբի մը մէջ, ուր գտնուող ուղեւորները ծով մտնել կ'երթային, իտալացի երկու ուղեւորներ անարգեցին մսնսէնէէօռ Ուէնը, որ Հռոմ ժամանելուն բողոքեց անոնց դէմ։

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆը ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Նիւ-Եորքի մէջ փոքր աղջիկներու դէմ ոճիրները և գողութիւնները կը շարունակեն՝ մեծ յուզում պատճառելով։ Երկուշաբթի օրը Լինչի օրէնքը գործադրելու փորձեր եղան մէկ քանի անձանց վրայ, որոնց համար կը կասկածուէր թէ փոքրիկ աղջիկներու պարիւ բռնաբարութիւն մը որ ուրի տարեկան աղջկան մը վրայ յարձակած էր, ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Երկուշաբթի օրը սեւամորթներու և սպիտակ ամորթներու միջեւ կռիւ մը տեղի ունեցաւ՝ հացի մը համար ծագած խնդրէ մը։ Երկու սպիտակամորթներ ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Երկու Իտալացիներ, որոնք փոքր աղջկան մը վրայ յարձակած էին, քիչ մնաց որ Լինչի օրէնքին ենթարկուէին։ Երեքշաբթի իրիկուն, Պրոտուէյի մէջ հինգ հոգի առեւանգեցին խիստ հարուստ աղջիկ մը՝ Անեէս Մաք Միլլէն՝ 19 տարեկան։ Մայրը յայտնարարեց թէ այդ չարագործութեան հեղինակները ինքնաշարժ կառքով էին, երկուքը վար իջան, աղջիկը բռնեցին կառքը դրին և կառքը սրընթաց արշաւելով անհետ եղաւ։ Հաւարի չափ ոստիկաններու պաշտօն յանձնուեցաւ արգիլել կիներու և աղջիկներու դէմ գործուած յարձակումները։ Ոստիկանութիւնը նաեւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առաւ այդ ոճրագործութիւնները բոլորովին արգիլելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱՆՄԱՆԵԼՈՒ ԱՐՈՒՈՍՏԸ ԲՈՒԼԳԱՐԻ ՄԷՋ. — Բիզէյի մէջ պատահած իրողութիւնները այժմէութիւն մը կուտան այդ երկրին վերաբերեալ ամէն տեսակ բաներու։ Բիզէյի մէջ յօդացաւը կը դարմանուի ասեղի ծակծկումներով։ Մուսկի մասին վերին դաշաթին, սրունքի կակղամիս մասին վերին դաշաթին, սրունքի առջեւի մասին վրայ ծակծկումներ կը կատարուին։ Կոտրած տեղերու բժշկութեան համար բաւական է քացախի մէջ ծեծուած հում ձուկի սպեղանի մը։ Պարզ ճմլուած քիներու համար լաթի մէջ փաթթուած խխունջներ կը դրուին. կ'երեւայ թէ արդիւնքը անմիջական կ'ըլլայ։ Բոլորեցիները կատարութիւնն ալ կը դարմանեն; բայց գեղը քիչ մը կնճռոտէ։ Կանգնած անասունէ մը խածուած անձը պէտք է կլէզ վագրի ոսկորի ծուռը՝ փոխուցած կանաչ ճանճի հետ՝ թրուած մուշկի և մեղրի հետ։ Յետոյ այդ միւնոյն նիւթերէն պատրաստուած սպեղանի մը կը դրուի խածուած տեղին վրայ։ քիչ ետքը սպեղանին կը հանուի և վերջին վրայ դիւրավառ նիւթեր կը վառուին։ յետոյ սպեղանին նորէն կը դրուի և բուժումը առաջ կ'երթայ։

ԴԱՆՉՏԱԼ ԳԼԽԱՐԿԵՆԵՐԸ. — Զիքակոյի մէջ թատրոնի մը անօրէնը, կանանց գլխարկներուն անվերջանալի խնդրոյն լուծման համար, ազդեցիկ նոր միջոց մը գտեր է։ Հնարագէտ մարդը, ստիպելու համար կիները որ թատրոնի մէջ հսկայաձեւ գլխարկներ կրելու անպատեհ սովորութիւնը թողուն՝ սա եղանակին դիմեր է, զոր իբրեւ առաջ ոչ ոք խորհած էր։ Որոշեր է որ այրերը թատրոնին միայն մէկ կողմը նստին, իսկ միւս կողմը ամբողջովին կանանց յատկացուի։ Երբ այս վերջինները ամենքն ալ իրարու քով գտնուեր են, ոչ ոք անանցնիլ թատերաբեմին վրայ եղածը կրնար տեսնել; իր տեղը գտնուողին գլխարկին պատճառաւ, մտոր գտնուողին գլխարկին պատճառաւ, որով ընդհանուր տրտունջ մը կը տիրէր հրով ընդհանուր մը մէջ, մինչեւ որ ճարեցին հանելով հարկադրուեր են ամենքն ալ վճռական որոշում մը տալով գլխարկնին հանել և ծունկերնուն վրայ դնել։

ՃԱՆՃԻ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ. — Ճանճի մը կեանքը, ըսենք անոր ծնունդէն մինչեւ մահը, հակառակ իր կարճատեւութեան չատ հետաքրքրական է։ Դէթ մարդ այս տաք օրերուն մէջ, որ գրեթէ ամենուրեք կը նեղուի այդ նեղացուցիչ միջատն և սարսռուած է սակայն անոր ներկայութիւնը վայելել չարունակ, հանելի ժամանց մը կ'ունենայ, գիտնալով անոր կենցաղավարութիւնը, դիտելով անոր գանգատ չարժումները։ Երբ նստող՝ այսինքն կայուն ճանճ մը տեսնենք, նախ աչքերնուս կը դարձնէ անոր առջեւի երկու ոտքերուն մերթ ընդ մերթ իրարու չփելը և միւս երկու ոտքերովն ալ իր թեւերը մաքրելը։ Քիչ մը ուշադրութիւն դրած տեսնենք անոր այդ զբաղումը, թռչուններուն և կատուին ինքզինքնին մաքրելու գործողութիւնը կը յիշեցնէ մեզի և կը կարծենք թէ ճանճն ալ նոյն յաճախութիւնն ունի, բան մը որ չատ պրծանի և մարդոց համար օգտակար պիտի ըլլար; քանի որ ճանճերը, ինչպէս յայտնի է, ամէն աղտեղութեան վրայ կը նստին և վնասակար մանրէներ անոնցմէ մեր օրական գործածութեան յատուկ ամէն առարկաներու և հանդազգեստ հացին վրայ կը փոխադրեն։ Բայց, դժբախտաբար, ճանճը չունի իրեն վերագրուած այդ յատկութիւնը. ընդհակառակ, իր ոտքերուն չփումը, իր ընչառութեան համար ըլլալ կը կարծուի, կամ թէ բնաւնչութիւն չունի մաքրութեան հետ, այլ ապատ ընչառութեան համար է որ այդպէս կ'ընէ։ Ճանճ մը բեղնէն չի ընչէր, այլ այն ծակերէն որ մարմնոյն երկու կնդմերուն վրայ կը գտնուին, որոնք օդը բարակ խողովակներու միջոցաւ մարմնոյն զանազան մասերուն մէջ կը տանին։ Եթէ իր կողերուն վրայ գտնուած այդ ծակերը խցուին, ճանճը կը խեղդուի, և այս պատճառաւ միջատը իր ոտքերը կը գործածէ ի բաց վանելու համար այն օտար մարմինները որ կրնան խափանել իր ընչառութեան ծակերը։ Միլիատասպան փոշիին ազդեցութիւնը վերագրելի է այդ պարագային, վասն զի այդ փոշին թոյն մը չըլլալով հանդերձ կը սպաննէ ճանճերը, ճճիները, տակաւ անոնց ընչառութեան ծակերը խցելով։ Ճանճին ընչառութեան եղանակը ուրիշ տեսակէտներով էապէս տարբեր է մարդուս ընչառութեան եղանակէն։ Օդին այն մասը զոր չենք կրնար գործածել, և ինչ որ գործածելով կապի կը փոխուի մեր մարմնոյն մէջ, վերջապէս դուրս կուգայ ընչելով։ Ճանճը այդպէս չըներ, այլ չատ բարակ բազմաթիւ և ցանցանման փողերու միջոցաւ օդը կը տարածէ ամբողջ մարմնոյն մէջ։ Այսպէս կը մաքրէ իր արիւնը և օդին մնացորդը դուրս կուգայ զբաղեցնելով։ Բայց՝ [illegible] ռութեան ծակերէն, այլ անմիջապէս իր մարմէն։ Շնչառութեան այս յատկութեան պայմաններէն մէկն է ճանճին չափազանց նուազ ծանրութիւնը, որուն մարմինը, հակառակ պարագային, աւելի զօրաւոր օրրուքներու պէտք պիտի ունենար։ Հաստատուած է նաեւ թէ ճանճին բզզալու յատկութիւնը, որ տանջելի է մեզ, անոր թեւերուն չարժումէն չէ որ առաջ կուգայ, այլ անոր ընչառութեան փողերուն մէջ օդին անցքէն։ Ճանճին մէկ ճարաարութիւնը, զոր ամէն օր կը տեսնենք և որուն պէտք է հետաքրքրութիւնք, անոր, մարմնոյն կենդանի կողմը դէպի իվար դիրքին մէջ քալելն է; զոր լաւ կը տեսնենք՝ եթէ իր վրայ տպակիչ աման մը ծածկենք։ Այդ կարողութիւնը երկու յատկութեան կարելի է վերագրել, կա՛մ այն է որ ճանճը մածուցիկ հիւթ մը կ'արտադրէ իր ոտքերէն և ատով կ'ամրացնէ ինքզինքը՝ իր քալած տեղին, կամ թէ իր ոտքերուն ծայրով մէջը պարպ՝ այսինքն անօդ միջոց մը կը շինէ, ինչպէս գորտը կ'ընէ ապակիէ որմէ մը վեր ելլել ուզած ատեն։

ՇԵՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի ու Աւստրիոյ դեսպանները՝ իրենց առաջին թարգմաններով և օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՅՑՈՒՄ. — Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած արտօնութեամբ, Ֆրանսայի դեսպան Պ. Բոնոթան և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Բալլասիչինի մարքիզը պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհապետութեան։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Մանասդրբի նահանգին զանազան տեղերը աւազակներու հետ կատարուած ընդհարումներու պատճառ մեռած զինուորներու ընտանիքներուն օրինական քանակութենէն աւելի ամսաթոշակներ յատկացուին և նոյն ընդհարումներուն ատեն վիրաւորեալներուն ալ, իբրեւ Կայս. շնորհ, չորս հարիւրական դրուշ տրուի։ Կայս. այս Իրատէն Բ. Դրան կողմէ հաղորդուեցաւ Սպարապետի Դրան և Եւրոպական նախարարութեան։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՍԻՐ ՌՈՒՄԱՆԻԱ. — Պուքրէշի լրագիրները կ'ըսեն թէ առեւտրական դաշնադրութեան և հիւպատոսական պայմանագրութեան համար Թուրքիոյ ու Ռումանիոյ պատուիրակներուն միջեւ կատարուող բանակցութիւնները գոհացուցիչ կերպով առաջ կը տարուին և թէ հիւպատոսական պայմանագրութեան յօդուածներուն քննութիւնը մեծ բարեացակամութիւն մը ցոյց կուտան։

ԿԱԶԻՆՈՒԸ. — Ինչպէս ծանուցուեցաւ, կղզիներու գաւառակը գաւառի վերածուած ըլլալով, Բ. Դուռը գրեց պէտք եղած տեղերը որ պաշտօնեաներուն թիւը, գաւառի մը պաշտօնեաներու թիւին հաւասարելու համար, աւելցուին։

—Կղզիներու գաւառին կեդրոնին մէջ նաւահանգիստի պաշտօնական մը պիտի հաստատուի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐԱԳԻՐՔ. — Իզմիրէն կը գրեն թէ տեղւոյն կառավարական պաշտօնարանին մէջ, չորեքշաբթի իրիկուն, եօթանասուն հոգիոց սեղան մը տրուեր է ի պատիւ անգլիական նաւաբաժնին հրամանատար ծովակալ Սըր Չարլս Տրուրիի և դեր-ծովակալ Պագէնպերկի իշխանին։ Սեղանին ներկայ գտնուեր են կուսակալ Ֆարիզ պէյ, տեղւոյն զինուորական հրամանատար Թէվֆիգ փաշա, տէֆթերտար Սապիգ պէյ, կուսակալի օգնական Ահմէտ Շէվզը պէյ և ուրիշ պաշտօնեաներ։

—Իզմիրի ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոսը Սըր Չարլս Տրուրի ծովակալին այցելութիւն տուեր է՝ անոր մարտանաւը երթալով։

—Անգլիացի ծովակալը զբօսական պտոյտի համար Պուճա գացեր և Իզմիր վերադարձեր է։

—Անցեալ օր անգլիական նաւաբաժնին մակոյկները առագաստի մրցումներ կատարեր են։

ՔԻՄԻԱԳԻՏՆԵՐ. — Դաւառական մէկ քանի մաքսատուներու համար պէտք եղած քիմիագէտներու ընտրութեան մասին մրցում կատարուելով, զինուորական բժիշկ հարիւրապետ Մուհարրէմ Սլի էֆ.ի, Ահմէտ Վիֆատանի էֆ.ի և Մէհմէտ Զիհնի էֆ.ի կարողութիւնը հաստատուեցաւ։ Այդ բժիշկները պիտի ղրկուին գաւառական նոյն մաքսատուները։

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐը. — Մէկուկէս տարիէ ի վեր Կ. Պոլսոյ ու շրջականերուն մէջ ճարակած պաճարխաը, որ հիմա անհետացած է, կովերու մեծ կորուստ պատճառած է, որով կաթնու կովերու գնումը անդրաժեշտ եղած է։ Այդ պատճառով ամէն երկուշաբթի ռուսական չոգենաւը Խրիմի կողմերէն բազմաթիւ կաթնու կովեր կը բերէ։ Բայց ատոնց տէրերը, վաճառումը դիւրացնելու համար, կ'ընտրեն այն կովերը որոնց ծնունդաբերութիւնը չատ մօտ է։ Անասունները չոգենաւին մէջ և երբեմն իսկ ցամաք փոխադրելու համար երբ մալուխա դրուին, հոն կը ծնին։ Քնիչ անասնաբոյծերը, վերոգրեալ պարագաները նկատողութեան առնելով, տեղեկագիր մը մատուցին ձեռնհաս պաշտօնարանին։ Այդ տեղեկագրին մէջ առաջարկուած է նաև արգիլել նորածին հորթերու մորթումը և անոնց միսերուն վաճառումը, վասն զի այդ միսերը առողջութեան վնասակար են։

ԻԶՄԻՐԻ թագաւորութիւնը նկատելով որ երկրորդ տեսակի հացերուն գինը հարկ է աւելցնել, օրէշեր է 2½ փարայի յաւելում մը ընել։ Այդ հացերուն օխան մինչեւ հիմա հինգ մետալիքի կը վաճառուէր։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԲԵՐԱՐՆԵՐ. — Բնիկ Եանեցի Անաղնուդրալը, որ վերջերս Ամերիկայի մէջ մնաւ, Եանեցի մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը հաստատելու համար յիսուն հազար ոսկի կտակեր է։

ԳԱԼԹԱԼԻ մէջ երեւան եկած պատճառները անհետանալու վրայ է՝ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ։

ՊԱԼԸՔԷԱՆԻՐԻՆ կը գրեն թէ աֆիոնի բերքը այս տարի քիչ մը նուազ է նախորդ տարիէն։ Անցեալ շաբթու գիները 120էն 365ի բարձրացեր են։ Պալըքէսիրի հրապարակին վրայ ընդամէնը 400 կողով աֆիոն կայ։

ԵՐԿԱՐՇԱՐԺ. — Ամսոյս 15ին Մարմարա կղզիին մէջ թեթեւ, բայց յաջորդական երկաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին նոր կուսակալ Թահիր փաշա իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԳՆԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Նոհնեբաքի չոգենաւին մէջ, որ մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ, հրդեհ ծագեր է։ Հրդեհէն վնասուած վաճառքներու համար հարիւրին քսան համեմատութեամբ գումար մը ապահովուած է։

ՇԻՐԷՔԻԻ ԽԱՆԸՐԻԻ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ առանց տոմսակի չոգենաւ մտնողներէն տոմսակի գնոյն կրկինը պիտի գանձուի։ Այս որոշումը վաւերացած է առեւտրական և հանրօգուտ չենութեանց նախարարութեան կողմէ։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՏՈՒԱՐ. — Դահիրէի մէջ յուլիս 15/28ի կիրակի իրիկունը, «Սալանտիտ Պատ»ի առջեւ մարդ մը ալեկոծուր ճիչեր կ'արձակէր. չորս կողմէ օգնութեան փութալով տեսեր են թէ այդ մարդուն երեսին այլող գեղ մը նետուած ու այրած էր. վայելուչ կերպով հագուած և երեսը թաշկինակով ծածկած էր։ Իսկոյն մօտը գտնուած գեղարան մը տարուելով հարկ եղած դարմանները եղեր են։ Երեսը ու ձեռքերը չափազանց այրած էին։ Ոստիկանները հասնելով խուզարկութեան ձեռնարկեր են։ Այդ միջոցին հոն գտնուողներէն մէկը կին մը ցոյց տուեր է որ, ձեռքը բարակ դաւազան մը բռնած, կը գիտէր վիրաւորին դեղաբան տարուիլը։ Անմիջապէս հարցափորձի ենթարկուեր է այդ կինը, որ, առանց վարանելու, պատասխաներ է թէ ինքը այդ վիճակին ենթարկած էր նոյն անձը։ Կինը ձերբակալուելով և ոստիկանութեան պահականոցը տարուելով կատարուած հարցաքննութենէն սա պարագաները երեւան հանուեր են։— Երեսը այրած անձին անունը Արթիւր է, 37 տարեկան և Գերմանիոյ Բէօյն քաղաքէն է։ Պէյճիքչայի մէջ ապօրէն յարաբերութիւն հաստատեր է այդ կնոջ հետ, որուն անունն է Վիքտորիա։ Այդ յարաբերութիւնը հինգ-վեց տարի չարունակուելէ ետքը, Վիքտորիա ամուսնացեր է ուրիշ մը հետ։

նակուեր է։ Կինը, 30 տարեկան, ունի հինգ տարեկան մանչ զաւակ մը։ Արթիւր, Թողելով Վիքտորիոյ ու զաւակը, առեւտրական գործերու պատճառաւ Դահիրէ գացեր է։ Վիքտորին իմանալով որ Արթիւր ամուսնացած է Դահիրէի մէջ, Պելճիքայէն իր զաւակին հետ ճամբայ ելեր ու Դահիրէ ժամաներ է, հոն Արթիւրը գտնելու։ Արդարեւ հասատաւելով որ Արթիւր ամուսնացած է, սկսեր է սպառնալիքներ ընել, մտահոգութիւն պատճառելով Արթիւրի։ Վիքտորին նախ յայտարարեր է որ այդ հինգ տարու զաւակը Արթիւրէն ունեցած է, սակայն յետոյ խոստովաներ է թէ նոյն անձին հետ յարաբերութիւն հաստատած պահուն արդէն յղի էր և հետեւաբար այդ մանչ զաւակը ուրիշէն ունեցած է։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ յուլիս 11/24էն 17/30 մէկ շաբաթուան մէջսոյին ժանտախտէ 28 դէպքեր ու 15 մահեր պատահեր են։ Ժանտախտ երեւան ելլելէն մինչեւ հիմա պատահած դէպքերուն թիւն է 1606 և մահերունը՝ 1187։

ՀԱՐԱՒԱ.—Երէկ գիշեր ժամ 8ին Թաթալլայի Հաճի Ամէտ Թաղի Թէքքէ փողոցին մէջ նաւային հարիւրապետ Ամէտ էֆ.ի սեպհական փայտաշէն պարապ տան եռաւեր կողմէն հրդեհ ծագեցաւ։ Զորտուն և սափրիչի խանութ մը այրեցան։

ԱԼԱՇԵՀԷՐԻ Կիւղէլ Փափաղ Թաղէն կակաղողլը Նիքոլաքիի փեռան՝ Սթաւրի գիւղերը առեւտուր ընելու գացեր է՝ իր իշուն վրայ ապրանք բեռցնելով, բայց երկու շաբաթ անձնելէ ետքը երեւան չէ ելեր և լուր մըն ալ չէ առնուեր, որով ընտանիքը տեղական կառավարութեան դիմեր է։ Քննութիւն կատարուելով հաստատուեր է թէ այդ անձը Ինպէլլի գիւղէն վերադառնալու պահուն, նոյն գիւղէն Իսմայիլ ու Հիւսէյին դէմը ելլելով, հրացանով և գաւազանով զոյն պանուած և ապրանքները կողոպտած են։ Այդ երկուքը ձերբակալուելով դատական պաշտօնեաներուն յանձնուած են։

ՆԱԻԱՏՈՒՆ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Անցեալները Դալվաքներու մօտ իտալական Միհէլ Անճելօ և հելլենական Սոֆիա շոգենաւերուն միջեւ ընդհարում մը պատահած էր։ Իտալական շոգենաւին նաւապետը, հելլենական շոգենաւին պատճառած վնասներուն համար, յիսուն հազար ֆր. կը պահանջէր հելլենական Ընկերութենէն։ Երէկ առտու Կ. Պոլսոյ հելլենական հիւպատոսարանին պաշտօնեաները քննեցին իտալական շոգենաւին վնասները և նկատելով որ արկածին պատճառը իտալական շոգենաւին նաւապետը եղած է, որոշեցին թէ հատուցում պահանջելու իրաւունք չունի։

ԷՏԻՐՆԷԻ Այինիքոլա Թաղին մէջ հայ ոսկերիչ մը՝ Եղիազար Միքայէլեան, 17 տարեկան, իր խանութին կիցը հաստատած ոսկերիչ Սդավրիի 400 ոսկի արժէքով գոհարեղէններուն տիրանալու համար, անցեալները գիշեր առեն ծակեց երկու խանութներուն միջեւ եղած պատը և Սդավրիի արկղիկը իր խանութը տարաւ։ Պարունակութիւնը քննելով տեսաւ թէ ութսուն դրուշի չափ արծաթ օղէ ու մատանիէ կը բաղկանայ և իր ուզած գոհարեղէնները չկան։ Եղիազար այդ արծաթեղէնները և իր բանդալոնը, որ պատը ծակած տեղն փռելով ու հողով ծածկուած էր, խանութը թողելով փախեր է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէ զոյն ձերբակալելու համար։

ԵՐԵՔ ԴԻՆՈՎՆԵՐ.— Կէօքսուի մէջ ձկնորս Օսման և երկու ընկերները՝ Ահմէտ ու Եուսուֆ, առջի իրիկունը, բաւական գինովցան, բայց Եուսուֆ ամէնէն շատ գլուխը տաքցուցած ըլլալով, կը պառկի Կէօքսուի կամուրջին վրայ։ Ընկերներն ալ կը կողոպտեն անոր մէկ քանի մէճիտիէն և իրենք ալ մօտերը կը պառկին։ Քիչ ետքը գիւղապետը զանոնք տեսնելով, իմաց կուտայ ոստիկանութեան, վերջապէս գողցուած դրամը երեւան կ'ելլէ։ Երեքն ալ Սկիւտարի ոստիկանատունը ղրկուեցան։

ՄՆԱԿԵՏԱՆ ԷՖ.Ի Օսմ. Թաւերախումբը վաղը գիշեր (կիրակի) Սկիւտար՝ Թէփէի Թաթրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ Սիմոնճ եւ Մաուի հետաքրքրաշարժ առասպել։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ վարժարանին նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 3, երկուշաբթի օր։ Ա. կարգ մտնել փափաքող աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Դալաթիոյ Խորհրդարանը, ամէն օր մինչեւ ժամը 3½ (Ը. Թ.), իսկ չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը մինչեւ ժամը 9 (Ը. Թ.) արձանագրուելու համար։ Պատ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ վկայուած չրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։

Մտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստոս 16 հինգշաբթի և 17 ուրբաթ, ժամը 1½ին (Ը. Թ.)։

Իսկ կեդրոնական Նախակրթարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստոս 20 երկուշաբթի օր։ Հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ՛ հին և թէ նոր գալիք աշակերտները մինչեւ այն օր ամէն առաւօտ ներկայանալ Դալաթիոյ Խորհրդարանը արձանագրուելու համար։

Թէ՛ կեդրոնական Վարժարան և թէ Նախակրթարան մտնելու համար ներկայացող նոր աշակերտները պէտք է ի ձեռին ունենան պատուատոմս, ծննդեան և բարի վարքի վկայագիր և իրենց ծնողքը կամ պաշտպանը պէտք է ընկերանայ իրենց արձանագրութեան օրը։

Ի դիմաց Խնամակալութեան

Ա.տենադպիր Վ. Ա.տենապետի

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ Ց. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Դալաթիա, 7 յուլիս 1907 6—3

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

Երէկ Ուսումն. Խորհուրդը Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ գումարեց իր երրորդ նիստը։ Բացակայ էր միայն ատենապետ Գուրգէն էֆ.։ Տոքթ. Գ. Դարեգեան չկարենալով ներկայ ըլլալ Ուսումն. Խորհրդոյ նիստերուն, հրաժարական զրկած էր Ս. Պատրիարք Հօր։ Խորհուրդը ընդունեց այդ հրաժարականը և որոշեց անոր տեղ ուրիշ բժիշկ մը հրաւիրել անդամակցութեան։ Օր. Զապէլ Զաքարեան մանկապարտէզի յարմար դասագիրք մը յօրինած էր և Մէարիֆի վարչութիւնը ստանալէ ետքը Ուսումն. Խորհրդոյ ներկայացուցած։ Այս գրքին քննութիւնը յանձնուեցաւ Մալաթեան էֆ.ի։ Քանի մը ուրիշ ընթացիկ խնդիրներու լուծումէն ետքը, Խորհուրդը զբաղեցաւ Ներքին կանոնագրի քննութեամբ։ Պետրոս էֆ. Կարապետեան շարունակեց կարդալ քննութեան և վարձատրութեան մասին իր կազմած կանոնները, որոնք ժողովականներու կողմէ խորհրդակցութեամբ քննուեցան։ Ս. Պատրիարքը հրապարակային քննութեանց դէմ խօսեցաւ և որոշուեցաւ որ տարուան մէջ դեկտեմբեր, մարտ և յունիս ամիսներուն եռամսեայ գրաւոր քննութիւններ կատարուին և առաջին երկու եռամսեաներու քննութեան ներկայ ըլլան Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացուցիչն ու տեսուչը, իսկ վերջին քննութեան նաեւ Ուսումն. Խորհրդոյ ներկայացուցիչը։ Միմիայն լեզուներու մասին հրապարակային հարցումներ պիտի ուղղուին, աշակերտներուն արտասանութեան մասին գաղափար կազմելու համար։ Մրցանակներու թիւն ալ զգալի կերպով սահմանափակուեցաւ։ Սամուէլչին, միմիայն իւրաքանչիւր կարգի երկու առաջնակարգ աշակերտներուն գիրքեր պիտի նուիրուին։

ՈՒՐՖԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ. ԽՆԴԻՐԸ

Անկողմնակալ և ձեռնտա աղբիւրէ մը քաղելով Ուրֆայի առաջնորդութեան մասին հետեւեալ սոյգ տեղեկութիւնները կը հաղորդենք.— «Առաջնորդ Սնանիա վարդապետին և Դաւառական Վարչութեան միջեւ համերաշխութեան խախտումի բուն պատճառը քահանայական խնդիրը եղած է և այս խնդրին մէջ, ինչպէս տեղւոյն Վարչութիւնը և քահանայից դասը, նոյնպէս Տ. Անանիա վրդ. պէտք եղածին չափ անկեղծ և վճռական չեն գտնուած։ Թէեւ առաջնորդին հակառակորդները կը մեղադրեն զինքը թէ անկարող է նաեւ եկեղեցական ու կրթական խնդիրներու նկատմամբ ալ, բայց նշանակութեան ու նկատողութեան արժանի չեն այս մեղադրանքները։ Դաւանափոխութիւնը առաջնորդին դէմ սարքուած խաղ մըն է քանի մը ջոջերու կողմէ որոնք քահանայական խնդրին արդիւնք հռչակեցին զայն։ Դաւառական ժողովին անդամներէն շատեր դժգոհ են առաջնորդէն և Տ. Անանիա վրդ. լսելի՝ ընէ Պոլիս երթալով, ուր կրնայ նաեւ իր առողջական վիճակը դարմանել։ Այդ միջոցին, պէտք է Ուրֆայի եկեղեց. վարչական մարմինները վերակազմել անկողմնակալ անձերէ և լուծել քահանայական և այլ խնդիրներ։ Տ. Փաւէն վրդ. որ գործին անաչառ քննութեան տեղեկագիրը ղրկած է Պատրիարքարան, ինքն առայժմ Ուրֆա պիտի մնայ և ապա Պաղատատ պիտի ուղեւորի։ Շնորհաւորելի է Տ. Փաւէն վրդ. իր անաչառ ու օգտակար պաշտօնավարութեանը համար թէ՛ Սղերդ, թէ՛ Մարաշ և թէ Ուրֆա»։

ՍԻՍԱՆՆԵՒԱՆ-ՄՍԲԼԵԱՆ ՎԷՃԸ

Վերջակէտը դնելու ժամանակը եկաւ։ Մեր յարգելի պաշտօնակիցը Մանզումի՝ «Առելեմի խեղաթիւրումներ» վերնագիրը կրող յօդուածի մը մէջ «Ի յաւելուածոյ սրտի խօսքի» և սեփական պատկերը կ'ուզէ տեսնել Առելեմի մէջ, որ խեղաթիւրումներ ընելու ո՛չ վարժ է և ո՛չ ալ կ'ուզէ ըլլալ, այդ պատիւը (.՝) այլոց թողելով։ Մեր պաշտօնակցին Բ. անգամ կը յիշեցնենք Մսբլեան էֆ.ի Սինանեան էֆ.ին ուղղած յոխորտալից խօսքերը, որոնք Մանզումի մէջ տպուեցան. «Ես ամեն վարչական պատասխան եմ (մրցման) եւ ուր որ կուգէք հոն կրնամ ներկայանալ։ Նոյն իսկ յանձնաժողովին կազմութիւնն ալ ձեզի կը թողում։ Ամեն ինչ կազմակերպեցէք եւ ինձի չոր հրաւէր մը դրկեցէք մրցման օրը ծանուցանող... Ասիկա ընդունեցէք եւ ասկից զատ ձեր կողմէ եղած ամեն առաջարկ ընդունելի են ինձի համար»։ (Մանզումի 1907 յունիս 22)։ Սար ու ձոր իյնալու պէտք չկայ։ Խնդիրը մրցման կը վերաբերի։ Մսբլեան էֆ. հրապարակային գրաւոր խոստում տուաւ և չկատարեց, հետեւաբար Սինանեան-Մսբլեան վէճը ամէն բանիմաց մարդու համար վերջացած պէտք է համարուի Մսբլեան էֆ.ի պարտութեամբ, քանի որ ան խոստմնազանց գտնուեցաւ եւ խոյս տուաւ մրցումէ։

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՑԱՍՈՒՆԸ

Իզմիրէն, պատուական թղթակից մը կը գրէ մեզ.—

Բարեդէպ պարագայ մը կը համարինք որ քաղաքիս «Հայ Ընթերցասուն»ը ցարդ իր գոյութիւնը պահած է, ինչու որ 1869ին հաստատուեցաւ, հետեւաբար երկու տարիէն քառասներորդ տարին պիտի թեւակոխէ, յարատեւութիւն մը որ մեծ նշանակութիւն ունի։ Սոյն ժամանակամիջոցին, կը յիշենք, այլ եւ այլ գրականական ու կրթական մարմիններ կազմուեցան քաղաքիս մէջ, բայց հեղհեղուկ անհետացան։ Հայ ընթերցասունը, ի սկզբանէ, բախտաւոր գտնուեցաւ Իզմիրի առաջնակարգ յարգելի անձանց անդամակցութիւնը վայելելով, որոնց մէջ էին Կասանդեան, Եսայեան, Մարկոսեան, Մերկերեան եւայլն, որոնք յաջորդաբար ատանձնեցին սոյն Հասատասութեան վարչութիւնը, և անոր յառաջդիմութեան նպաստեցին։

Ստոյգ է որ այս Ընթերցասունն եւս իր նիւթական անձկութեան օրերն ունեցաւ, սակայն հաճութեամբ կը յայտարարենք թէ մեր ազգայիները առհասարակ գնահատելով անոր բարոյական օգտակարութիւնը, գուրգուրանօք անոր կը փարէին և ամէն ջանք ի գործ կը դնէին զայն դերծ պահելու համար որ և է կուսակցական արարքէ։ Իզմիրի Ազգային Վարչութիւնը գիտակից այս հասատասութեան մեր ընթերցասէրներուն մատուցած ծառայութեանց՝ մէկ քանի տարի առաջ Ս. Սահմանոս եկեղեցւոյ բակին մէջ բաւական ընդարձակ տեղ մը նուիրեց ուր Ընթերցասունը կրնայ ցուցեցաւ հասարակութեան օժանդակութեամբ, հետեւաբար այս հասատասութիւնը իր սեփական չէնքը ունի այժմ երկու ընդարձակ սրահներով և պարտէզով։ Հայ Ընթերցասան մատաղը ազատ է ամէնուն համար, ամէն ոք կրնայ հոն յանախել, և ուզած լրագիրը կամ գիրքը կարդալ։ արդարեւ խիստ ուրախալի երեւոյթ մըն է տեսնել ամէն երիկուն կարգ մը երիտասարդներ և պատանիներ որոնք սովորութիւն ըրած են հոն յանախել, և մէկ քանի ժամ ընթերցանութեամբ պարապիլ։ Կ'իմանանք թէ մինչեւ իսկ օտարազգիներ չատ անգամ կ'օգտուին այս Հասատասութենէն։ Ընթերցասան սրահին մէջ կը գտնուին Պոլսոյ գրեթէ բոլոր լրագիրները — Արեւելք, Բիւզանդիոն, Մասիս, Ա. Մամուլ, Մանզումէի Էֆքեար, Ձերիտեի Շարգիյէ, Հանրագիտակ, Բիւրակն եւն. նաեւ օտար լրագիրներ, թուրքերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւն.։ Այս թերթերուն մէկ քանիները ազգայնոց կողմէ բարեխիղճաբար նուիրուած են բաւական տարիներէ ի վեր։

Այս լրագիրներէն զատ՝ Ընթերցասունը ունի իր ընդարձակ գրադարանը որ կը պարունակէ 3000 հատորէ աւելի գիրքեր, զանազան լեզուաւ, որոնք ընթերցողներուն տրամադրութեան տակ դրուած են ձրիաբար, միայն թէ կը կարծենք որ երբ գիրք մը տուն տանիլ ուզեն՝ փոքրիկ վարձք մը կը վճարեն։ Այս կանոնին բացառութիւն կը կազմեն ազգ. վարժարաններու պաշտօնեաները և բարձրագոյն դասի աշակերտները, որոնք արտօնութիւն ունին իրենց ուզած գիրքերը տուն տանիլ, առանց բան մը վճարելու։

Կարելի չէ որ Ընթերցասան վարչութիւնը աւելի դիւրամատչելի պայմաններ ընծայէ մեր ընթերցասէրներուն համար։ Թէպէտ Ընթերցասունը իր սեփական չէնքը ունի, սակայն զանազան առօրեայ ծախքեր կան որոնք տեղւոյս հայ համայնքին մէջ հանգանակութեամբ կը վճարուին։ Ամէն ոք սիրով կը վճարէ տարեկան փոքրիկ գումար մը, առ ի քաջալերութիւն։ Մեր Սրբազան Առաջնորդն եւս շատ անգամ իր այցելութեամբ կը պատուէ և կը քաջալերէ Ընթերցասունը։

Սոյն փոքրիկ տեսութիւնը լրացնելու ժամանակ՝ պարտք կը համարինք յայտարարել թէ Հայ Ընթերցասունը իր յաջողութիւնը և բարւոք մատակարարութիւնը կը պարտի մէկ քանի ժիրու գրասէր ազգասէրներու, — Պարոնայք՝ Հայկ Շահինեան, Վահան Պալաքեան և իրենց ընկերներուն, որոնք անընդհատ կ'աշխատին, և ամէն ջանք ի գործ կը դնեն Ընթերցասունը միշտ փայլուն և օրինաւոր վիճակի մէջ պահելու։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ այս իրիկուն Սկիւտար կ'առաջնորդուի, Թաղ. Խորհուրդին կողմէ կազմուած պատուիրակութեան մը կողմէ, վաղն առաւօտ՝ Վարդավառի տօնին առթիւ՝ Պատարագ մատուցանելու և քարոզելու համար Ս. Կարապետ եկեղեցին որուն տօնախմբութիւնն ըլլալով, յատկապէս հրաւիրուած էր։ Ն. Սրբազնութիւնը այս և վաղը գիշեր պիտի հիւրընկալուի Վահրամ էֆ. Տէր Ներսէսեանի բնակարանը։

ՍԻՍԻ Մայրավանքին մէջ հաստատուած կղերական վարժարանը լքուած վիճակ մը ունի, կ'ըսուի։ Արմաշի միաբաններէն Տ. Դարեգին վրդ. որ Ս. Կարապետի կողմէ հոն հրաւիրուած էր, իբր տեսուչ, ձեռնթափ ըլլալու վրայ է և իր պաշտօնէն հրաժարելու տրամադրութիւն ունի։ ուսուցիչներն ալ այնքան տաք կերպով փարած չեն իրենց պաշտօնին։ վասն զի, ո՛չ կրթական կանոնաւոր ծրագիր կայ և ո՛չ ալ կանոնաւոր վճարում թոշակներու։ Մտայդ է թէ Կիլիկիոյ թեմականներուն բարեկեցիկ դասը տակաւին աչքի զարնող նպաստներ չբրաւ այդ կրթարանին, ոչ ալ ամական կանոնաւոր նուիրատուութիւններ հաստատուեցան, բայց միւս կողմէ Մայրավանքին ելեւմտից վրայ որոշ գաղափար չիկայ հանրութեան մէջ, ո՛չ ալ պարբերական հաշիւ և համարատուութիւն՝ այդ կղերանոցի մասին։

ԴԵՐՄԱՆ դեսպանի փոխանորդ Պ. Քիտէրլէն Վախթէր նախընթաց օր Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը գնաց՝ փոխադարձ այցելութիւն տալու Ն. Սրբազնութեան որ նախընթաց կիրակի Եէնիգիւղ գտնուած միջոցին՝ այցելած էր իրեն։ Ս. Պատրիարքը բացակայ ըլլալով, Պ. Քիտէրլէն Վախթէր այցառումը թողուց։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ընտրելեաց Քննիչ Ճանձնաժողովը իր Դ. նիստը գումարեց երէկ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Հինգ նոր ընտրելիներ ներկայացած էին, երկուքը՝ օգնական ուսուցչուհիի, մէկը ձեռագործի օգնական մանուհի, մէկը օսմաներէնի օգնական մանուհի և մէկը դասախօսակ-ուսուցչի և օսմ. օգնական մանուհի վկայական ստանալու համար։ Այս խնդրանքներն արձանագրուեցան և քննութեանց մէկ մասը կատարուեցաւ երէկ, յառաջիկայ երեքշաբթի շարունակուելու համար։ Մինչեւ ցարդ այս քննիչ ուելու համար։ Մինչեւ ցարդ այս քննիչ ուելու համար։ Ճանձնաժողովին ներկայացած են ընդամենը 17 ուսուցչական ընտրելի, 12 կին և 5 այր, որոնցմէ մէկը միայն մերժուած է՝ օրինական ձեւակերպութեանց թերութեան համար։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ այս տարուան չրջանաւարտներէն երկուքը, որոնք մասնաւորապէս գերմաներէն լեզուի մէջ յաջողակ էին, գերման վաճառականներու մէջ գրագրութեան պաշտօնի պիտի կոչուին՝ Խնամակալութեան ատենապետ Յակոբ էֆ.։ Լուսաւորի յանձնարարութեամբ։—Նոյն վարժարանի ոնցեալ տարուան չրջանաւարտներէն Հայկ էֆ.։ Պէրպէրեան (հանգուցեալ տպարանապետ Ն. Կ. Պէրպէրեանի եղբօրորդին) անգլ. հիւպատոսարանին մէջ թուրքերէն և ֆրանսերէնի քարտուղարութեան պաշտօնին կոչուեր է Զամիլ էֆ.ի տեղ որ հիւպատասարանէն դեսպանատուն փոխադրուած է, իբր օգն. թարգման։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ առաջն. տեղապահ Տ. Լիմմանուէլ Ծ. Վրդ. Պալեան տեղեկագրած է Ս. Պատրիարք Հօր, թէ «Դեղթափ» անուն մասնաքը որ կորսուած կը կարծուէր և այս պատճառաւ խնդիր յարուցուած էր, թաղուած գտնուէր է Ս. Թադէոսի վանքին ներքեւ, անձաւի մը մէջէն։

ՍՊԻՏԷՆԱՑԻ Ս. Յովհաննու Կարապետ եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն ըլլալով վաղը, Վարդավառի կիրակի, Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. հրաւիրուած է Պատարագ մատուցանել յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, օգոստոս 8)

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՇԼ, 7 օգոստ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Ֆրանց Եղէֆ կայսր կմուտնէն պիտի երթայ դիմաւորելու համար Լուսաւորա Թագաւորը։ Կայսերական մասնաւոր կառախումբը ամսոյս 15ին հինգշաբթի կէսօրէն առաջ պիտի մեկնի Իշլէն և դրեթէ մէկ ժամէն պիտի հասնի Կմունտէն, և հինգ վայրկեան ետքն ալ հոն պիտի հասնի Անգլիոյ Թագաւորին կառախումբը։ Երկու վեհապետները զիրար ողջունելէ և իրենց հետեւորդներուն փոխադարձ ներկայացումէն ետքը, կայսրը պիտի անցնի Անգլիոյ Թագաւորին կառախումբը, որ չարունակելով իր ընթացքը Իշլ պիտի հասնի կէս օրին։ Լուսաւորա Թագաւորին Իշլի մէջ անցնելիք օրերուն համար հետեւեալ յայտագիրն որոշուած է.—Կայսրն ու Թագաւորը ներկայ պիտի գտնուին Իշլի Թատրոնին մէջ ներկայացման մը։ Լուսաւորա Թագաւոր փափաք յայտնած է ներկայ գտնուիլ օբէրէդի մը, զոր լսած չէ դեռ։ Օթեակները պիտի նորոգուին։ Նստարաններու մեծ մասը պալատականներուն պիտի վերապահուի։ Թատրոնին մնացորդ մասին համար ալ ցարդ չորս անդամէ խնդրող կայ։ Թատրոնէն ետքը հանդիսական ճաշ մը պիտի տրուի, և ապա երկու վեհապետները չրջագայութիւն մը պիտի ընեն։ Թագաւորը պիտի օթեւանի «օթէլ Էլիզապէթ»։ Նոյն այն յարկաբաժնին մէջ, ուր բնակեցաւ երկու տարի առաջ։ Մասնակի լուսաւառութիւններ պիտի ըլլան, հրախաղութիւններ ալ տեղի պիտի ունենան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 օգոստոս.— Լուսաւորա Թագաւորն և Վիլհելմ կայսր միւնչ յառաջիկայ տեսակցութեան օրը քանի մտնենայ, Անգլիոյ մէջ այնչափ աւելի կը զրաղնայ այդ տեսակցութեան համար յառաջ եկած բարեկամական տրամադրութիւնը, և այն համոզումը թէ Վիլհելմհէօֆէի մէջ երկու վեհապետներուն տեսակցութիւնը անձնական քաղաքավարական փոխադարձ այցելութենէ մը տարբեր հանգամանք և արդիւնք պիտի ունենայ։ Թէ՛ Սուիսիմիւնեի տեսակցութեան և թէ յառաջիկայ այս տեսակցութեան մասին քաղաքական չրջանակներուն մէջ ըսուածներուն, և հանրային կարծեաց առաջնորդ լրագրաց հրատարակութեանց մէջ երեւցած գլխաւոր բանը Վիլհէլմ կայսր նպատակներուն համար ցուցուած վստահութիւնն է։ Վիլհէլմ կայսր քաղաքականութեան այս ըմբռնման մէջ է Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ վերջին մերձեցում մը յառաջ բերուելուն երաշխաւորութիւնը։ Վերջին ժամանակներու մէջ երկու տէրութեանց միջեւ գոյութիւն առած անհաճոյ ձգտումն պատճառ էր ամէն տեսակ վրդովիչ ու անհիմն զրոյցներու հրատարակութիւններով այդ վստահութիւնը ապահովելի ցուցնելը։ Այն տանէն է վեր որ Անգլիոյ հանրային կարծիքը ազատեցաւ այդ աննպատակ ազդեցութենէն, երկու տէրութեանց միջեւ բացարձակապէս բարեկամական ու անկեղծ յարաբերութեանց վերստին գոյութիւն ապահովուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 7 օգոստոս.—Լուսաւորա Թագաւորը, երէկ, արքայական Եագտ Բիւպի կողմէ տրուած սեղանին վրայ բաժակ պարպեց Գերմանիոյ կայսր կենաց, և չնորհաւորեց կայսերական Մեդեռ եադին յաղթանակը։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ԷՕԺԻԷՆԻ ԿԱՅՍԵՐԱՀԱՐՍՆԵՑ

ՊԵՐԼԻՆ, 7 օգ.—Նորոտ Տոյչ Ակիմայեն Զայդունկ կը գրէ.— «Արտասահմանի լրագրաց մէջ առասպել մը կը պատմուի Վիլհէլմ կայսրը հիւսիսային ճամբորդութեան միջոցին Իօժէնի կայսրուհւոյն տուած այցելութեան համար։ Որպէս թէ կայսրուհին Ֆրանց Եղէֆ կայսր բարեխօսութեամբ խնդրած է Գերմանիոյ կայսր հետ տեսնուիլ, և կայսրուհին այս առիթէն օգտուելով Վիլհէլմ կայսր հաղորդած է քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունեցող գաղտնիք մը, զոր պահած էր ցարդ։

«Կրնանք հաստատել թէ այդ պատմութիւնը բացարձակապէս անհիմն է։ կայսրը Իօժէնի կայսրուհւոյն տուած այցելութիւնը նախապատրաստուած բան մը չէր։ Կայսրը իր այցելութենէն մէկ օր առաջ դիպուածաւոր տեղեկութիւն առած էր Իօժէնի կայսրուհւոյն ներկայութենէն։

ՌՈՒՍ ՆԱԻԱՏՈՐԻՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՌԷՎԵԼՍԳՈՒՐԿ, 7 օգոստ.— Ծովային պաշտօնարանը մտադիր է այս տարի նոր ձեւով երկու զրահաւոր չինել տալ 19,970 թօնս տարողութեամբ և ծովային պաշտօնատունէն պատրաստուած յատակագիծին համաձայն։ Այս երկու զրահաւորները, փոքր տրամագիծերով տրագահարուած թնդանօթներէ զատ, տասներկու մատ տրամագիծով տասնական խոշոր թնդանօթներ և ժամը 21 հանգոյցի արագութիւն պիտի ունենան։

ՕՏԱՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԱՒԻԶ, 9 օգոստ.— Սակարանին ընդհանուր վիճակը փոփոխութիւն չկրեց։ գործերը անոյշ են։ Ֆրանսական ռանդը նուազ հաստատուն է։ Մինչդարային արժէքներուն գներն ալ սպանիական արտաքինները կէս «բուռ» կորսնցնելով 91,65 եղան։ Դրամի սակը կը սղէ։ Ռուսական արժէքները հաստատուն են։ Բուէնոս Էյրէսի երկաթուղին 167.25 է։ Ռիո Թինթոն հանդարտ է։ բացուեցաւ 1922 ֆր. և փակուեցաւ 1930։ Պրնէի գինը միշտ կ'իյնայ։ այսօր 79.05 էր, մինչեւ երէկ 79.50։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործունէութիւն չկայ։ անգլիական քաղաքացիները միշտ կը վաճառուին։ մօտերս 80ի պիտի իյնան։ Ամերիկեան երկաթուղիներու բաժնեթուղթերու գիները կը բարձրանան, որոնք նորէն կը չափին երէկ կարուած կտրոնները։ Այդ յանձնաժողովին նախագահն է Պառոն Ֆոն Մարշալ և տեղակալները՝ հելլէն պատուիրակ Պ. Սթրէլլ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Սպանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին, որոնք յառաջիկայ տեսակցութեան մէջ Շէօնպրունի պալատան մէջ Ֆրանց Եղէֆ կայսր հիւրը պիտի ըլլան երեք օր, Ֆրէյերիք արշիդուքսին կողմէ ալ պիտի հիւրընկալուին երեք օրի չափ։ Սպանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին նաև պիտի այցելեն Կրոս-Սիլվիցը, Քրիսդինա մայր Թագուհիին ծնած տեղը։ նաև Սլֆոնս Թագաւորին մեծ մօրը դերեզմանը՝ Պատէնի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թայմզ կ'ըսէ թէ Լոնտոնի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ մեծ յուզում առաջ բերած է այն լուրը թէ ամերիկեան ռասնըվեց յածաւորակներ, Տրէյդէն ծովակալին հրամանատարութեանը տակ, հրաման տացած են Խաղաղական ովկիանոս ուղեւորելու և թէ միւս մարտանաւերն ալ յետոյ ճամբայ պիտի ելլեն։

—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարները սեպտ.ին պիտի տեսակցին. խիստ կարեւոր խնդիրներ նկատողութեան պիտի առնուին։

ՆԻՒ-ՅՈՐՔ.—Ամերիկեան մեծ դրբդներու անդամ յիսուն մեծ դրամատէրեր ամբողջ Մ. Նահանգաց մէջ Ընկերութիւն ներ կազմեցին՝ Գ. Ռոքֆելլերի և միւս միլիառատէրերուն դէմ դրուած որոշումները հակակշռելու համար։

ՀՈՎԱՀԱՐՆԵՐ
ԹԱՇԿԻՆԱԿՆԵՐ
ՍԱՆՏՐԵՐ
ԳՕՏԻՆԵՐ
ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ ԵՒ ԴՈՒԼՊԱՆԵՐ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ԲԱՐՁՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՄԲ
ԹԷ�simՁՈՒԱԿԻ ԵՒ ԹԷ ՆԿԱՐԻ
ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ
ՁՆՄԱՐՏԱՊԷՍ ԶԱՓԱՒՈՐ
ԳՆԵԼՈՎ, ԿԸ ԴԱՆԱՈՒՈՒՆ
ԹԻՐԻՆԿ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ԳԱԼԱԹԻՈՅ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՒԼՈՒՍ Յուլիս 27/9 Օգոստոս

Օսմ. Գանս. Մէճիտիէ 4 %	Օ. Ո.	102 34
Ամէնէն բարձր գին	»	102 39
Ամէնէն վար գին	»	102 32
Բուէնոս Էյրէսի գրամ	ֆր.	163 3/4
Ամէնէն բարձր գին	»	164 5/8
Ամէնէն վար գին	»	163 3/4
Թրանսվալ	»	51 —

ԲԱՑՈՒՄ Յուլիս 28/10 Օգոստոս

Օսմ. Գանս. Մէճիտիէ 4 %	Օ. Ո.	102 31
» » » ժամ. գին	»	102 32
Բուէնոս Էյրէսի գրամ	ֆր.	163 5/8
» » ժամ. գին	»	163 3/4
Քարափ կ. Պոլսոյ	»	438 —
Անատ. երկաթ. Պարտ. Ա. տերի	»	517 —
» » » Բ. տերի	»	515 —
Բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 77½
Ներքսեթի Խսրիէ	»	44 —
Ներքսեթի Խսրիէի Համիտիէ	»	5 05
Օսմ. Ազահ. Ընկ.	»	4 22½
Օսմ. ծխախոտ		— —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		9 15
» ժուիսանս		4 20
» պարտաթուղթ		470 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 9 Օգոստոս

Միացեալ Օսմ. պարտք. բաց.	Ա. Ո.	94 97
» » » դոց.	»	94 72
Բուէնոս Էյրէսի	ֆր.	167 25
Թրանսվալ	»	51 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	688 —
Ռէվիի բաժնեթուղթ	»	444 —

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՍԱԳԱ
ՈՐՍ ԵՎՍԱԿԱՅ

ԱՅԳԱԶԱՐԿՈՒ
ԻՐ ԿԱՏԱՐՈՒՄԻ ՎԱՂՈՆՊԷ

ԱՍՈՂ ՊԱՏԱՊ

Ֆիրիկին դեռ դարը ազգին Ս. Խրիսդոսի հետ տարաձայնութեան մէջ գտնուելով՝ ինչպէս ամբաստանեցին զանոնք, Ս. Խրիսդոսի հետ տարաձայնութեան մէջ գտնուելով՝ ինչպէս ամբաստանեցին զանոնք, ասոնք ամենայն ինչ ի Հայրենեաց ի Հարանեաց ի Հարանեաց ի Հարան